

LUCIA
ILLANITZOVÁ**Daň
za
odklad**

Posledného pol roka strávila Slovenská republika čakáním na predčasné voľby. Aj vzhľadom na ústavné lehoty, sa voľby nedajú vypísať zo dňa na deň. To však nič nemení na fakte, že politika na Slovensku neprebíhala normálne. Nehovorím teraz o zmluvách, ktoré niektorí ministri potrebovali podpísať na poslednú chvíľu. Tento nešvár sa opakuje vždy, keď sa mení vládna garnitúra a zmluvy sa po preskúmaní obyčajne ukážu ako nevýhodné, ministerstvá sa ich snažia vypovedať a podpísať iné. Nehovorím ani o ratingu Slovenska, ktorému obdobie neistoty tiež nepomohlo. Skôr o tom, že v období pred voľbami si exminister zdravotníctva Ivan Uhliarik z KDH nasadil ružové okuliare ohľadom možností jeho rezortu zvládnuť bez problémov zvýšenie platov lekárov a zdravotníckych pracovníkov. „Bez problémov“ bolo totiž len v teoretickej rovine, keď bolo treba zháňať zdravotnícke hlasy do volieb. Teraz je to ťažký problém, ktorého riešenie v akomkoľvek prípade prinesie protesty niektorej strany. Voľbami bolo poznamenané aj chovanie daniarov, keď zistili, že ich projekt výmeny softwaru speje, slušne povedané, do problémov. Za normálnych okolností by ho pozastavili a pokračovali so starým, zabehaným systémom. Takto však išli do nezodpovedného risku (minister Ivan Mikloš o tom vraj nevedel, verte tomu, kto chcete). Výsledkom je premrhanie miliónov a problémy v najcitlivejšej otázke štátnych príjmov. Exminister obrany Galcko nastúpil do rezortu s ambicióznymi cieľmi, predčasne však odišiel po nechutnej kauze s odpočúvaním novinárov, ktorá tiež prepukla v predvolebnom období. Vojenské obranné spravodajstvo teraz v očiach zahraničných spojencov Slovenska získalo povest', ktorá sa bude dať najlepšie napraviť jeho zrušením a spojením s inou, menej diskreditovanou službou. Teraz nastúpili noví ministri, ktorí budú určite tiež robiť chyby, ale aspoň sa budú môcť rozhodovať pokojne, bez sekery predčasných volieb nad hlavou. Dúfajme však, že dobrých rozhodnutí bude viac a Slovensku pomôžu vykročiť pokojnou cestou dopredu. K riešeniu problémov, ktoré sa hromadia v oblasti nárastu propagácie pohrobkov nacizmu a následne v rastúcej podpore extrémistických strán môže pomôcť aj SZPB. Nás teraz čaká zjazd a príprava línie na nasledujúce roky. Výhodou je, že dvaja naši členovia, Dušan Čaplovič ako minister školstva a Branislav Ondruš na poste štátneho tajomníka ministerstva práce, sú členmi novej vlády. Výsledky rokovania zjazdu by sme im mali komunikovať medzi prvými.

Spomienka na oslobodenie Bratislavy

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov si každoročne pripomína výročia oslobodenia od prvej obce až po celkové víťazstvo nad fašizmom a ukončenie druhej svetovej vojny. Položením vencov pri Pamätníku víťazstva na Námestí Eugena Suchoňa v Bratislave si 4. apríla pripomenuli členovia SZPB spolu so zástupcami veľvyslanectiev, ústredných štátnych orgánov, samosprávy, vojnovými veteránmi a mnohými ďalšími občanmi oslobodenie hlavného mesta Bratislavy.

„Tento deň spred 67 rokov je významný v dejinách nášho mesta, kedy došlo k porážke fašizmu. Bratislava bola dôležitá pre tých, ktorí ju okupovali, aj pre tých, ktorí ju oslobodzovali. Mesto bolo 2. apríla bez elektriny a plynu, všetky významné budovy boli podmínované,“ uviedol primátor hlavného mesta Milan Ftáčnik.

„Napriek tomu, že od ukončenia 2. svetovej vojny uplynulo 67 rokov, stále sme svedkami prekrúcania historickej pravdy, spochybňovania jej výsledkov, propagácie neofašizmu, neonacizmu, rasizmu, nacionalizmu, xenofóbie a iných intolerných hnutí,“ konštatoval predseda bratislavského oblastného výboru SZPB Ladislav Jača.

Zároveň vyzdvihol rozhodnutie bratislavských poslancov mestského zastu-

Položením vencov si v Bratislave pripomenuli oslobodenie mesta.

Foto: Bojovník

pitelstva vrátiť názov novému mostu a jeho opätovné premenovanie na Most SNP. „Poďakovanie patrí poslancom mestského zastupiteľstva, starostke Starého mesta Tatiane Rosovej a primátorovi hlavného mesta Milanovi Ftáčnikovi,“ zdôraznil. Nový most bude premenovaný na Most SNP pri príležitosti 68. výročia Povstania.

Od oslobodenia hlavného mesta Slovenska Bratislavy spod fašistickej okupácie uplynulo 4. apríla 67 rokov. V bojoch o Bratislavu zahynulo 742 sovietskych, 470 nemeckých a maďarských vojakov a 121 civilistov. Počas bojov zhorelo a bolo poškodených viacero budov, ale oproti iným zničeným

(Pokračovanie na str. 2)

Pri bunkri BS-8 sa opäť strieľalo

Pri bunkri BS-8 Hřbitov, ktorý od roku 1938 tvoril súčasť opevnenej obrannej línie bratislavskej Petržalky, sa v sobotu 7. apríla opäť strieľalo. Prepadový oddiel Červenej armády nečakane zaútočil na obranné stanoviská Wehrmachtu a po krátkom boji ich dobyl.

Simulácia útoku pri petržalskom bunkri BS-8.

Foto: Bojovník

Simulácia útoku, ktorý sa uskutočnil pred 67 rokmi, bola súčasťou spomienkovej akcie pri príležitosti výročia oslobodenia Petržalky 5. apríla 1945 a organizovalo ju občianske združenie Zachráňme petržalské bunkre.

Hoci Bratislava bola oslobodená už 4. apríla, ústupové boje na petržalskej strane Dunaja sa pre mohutné opevnenia, vybudované ešte za prvej Československej republiky, predĺžili o ďalší deň. „Keďže Rusi vedeli, že sú tu tieto nedobytné bunkre, ktorých sa tu vtedy nachádzalo 15 plus pechotné a protitankové priekopy, tak to takticky obišli a ťahali na Viedeň. Až ďalšia skupina mala za úlohu zlikvidovať obranu v Petržalke,“ hovorí šéf združenia Miroslav Košírer. „Petržalka bola samostatný bojový celok, lebo 2. apríla 1945 Nemci vyhodili Starý most do vzduchu,“ upozorňuje. Do vytlačania nemeckých síl z Petržalky sa vtedy zapojila aj dunajská riečna flotila. „Niekoľko desiatok bojových člnov a veľké lode. Kde sa títo námorníci objavili, čistili brehy a nezostal tam kameň na kameni. Boli to ústu-

(Pokračovanie na str. 2)

Na zamyslenie:**Nie je možné začať nový život, ale je možné začať každé ráno nový deň.****THOREAU**

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

08

Spomienka na oslobodenie Bratislavy

(Dokončenie zo str. 1)

mestám neboli tieto škody až také výrazné.

Koncom marca 1945 mesto vo veľkej miere opúšťali profašistickí príslušníci Hlinkovej gardy a Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. Pronemecká vládna reprezentácia vojnovnej Slovenskej republiky sa spolu s prezidentom Jozefom Tisom a úradmi presídlila do Holíča a neskôr utiekla do Rakúska.

V prvých aprílových dňoch sa prestalo pracovať v úradoch a vo fabrikách. Nefungovala mestská hromadná doprava a 2. apríla zostalo mesto bez dodávok elektriny a plynu. Dunenie kanónov avizovalo blížiaci sa front. Fašistické vojská vyrabovali významnejšie továrne, zničili most Milana Rastislava Štefánika na mieste, kde neskôr Červená armáda postavila súčasný Starý most. Podpálili niekoľko administratívnych budov. Nemecké vojská napriek vedomiu, že budú nútené ustúpiť, nechceli vydať metropolu Slovenska bez boja. Z priestoru južne od Dunaja prisunuli nové útvary 96., 711. a 23. pešej divízie. Zo záloh 8. armády zaujali 43. a 153. divízia a 27. maďarská divízia obranné postavenie na východných svahoch Malých Karpát.

Na priamu obranu mesta okrem rôznych, najmä nemeckých vojenských zložiek a malej skupiny gar-

distov a príslušníkov Hlinkových pohotovostných oddielov, boli sformované tzv. festungsbatalióny, do ktorých zmobilizovali aj staršie ročníky bratislavských Nemcov. Na petržalskej strane zaujala obranné pozície 6. nemecká a 3. maďarská armáda. Priame boje o mesto sa začali 2. apríla, keď oddiely sovietskych vojsk 2. ukrajinského frontu oslobodili Vajnory. Na druhý deň nastala hlavná ofenzíva Červenej armády. V skorých ranných hodinách po krátkej leteckej príprave a prudkej raketovej a delostreleckej palbe vyrazili jej pozemné sily do útoku.

V priestore Dynamitky, Vajnorskej cesty, Trnavskej cesty a Trnávky vytlačili nemeckú obranu a dosiahli výhodné

pozície pre boj o celé mesto. Ráno 4. apríla zaútočila proti Nemcom sovietska pechota podporovaná 27. tankovou brigádou a 2. rumunským tankovým plukom, ale aj bojovými plavidlami Dunajskej

flotily sovietskej armády. Fašistická armáda sa pod náporom presily dala na útek a v meste pokračovali pouličné boje s niekoľkými gardistickými a esesáckymi skupinami. V popoludňajších hodinách

dosiahli vojaci Červenej armády západné okraje mesta a nemecké vojská boli z neho vytlačené. Posledné boje definitívne utíchli 4. apríla 1945 vo večerných hodinách.

Hlavné mesto Sovietskeho zväzu Moskva si podľa rozkazu č. 330 zo 4. apríla 1945 dvadsiatimi salvami z 220 diel pripomenulo víťazstvo v bojoch o Bratislavu a jej oslobodenie. **red**

Na oslavách oslobodenia Bratislavy sa zúčastnil aj predseda SZPB Pavol Sečkář spolu s tajomníkom ÚR SZPB Romanom Hradeckým.

Foto: Bojovník

Pri bunkri BS-8 sa opäť strieľalo

(Dokončenie zo str. 1)

pové boje, lebo Nemci zistili, že Rusi ich obkľučujú," povedal.

Bunker, ktorý počas druhej svetovej vojny osobne navštívil Adolf Hitler, je dnes kompletne rekonštruovaný a zmenený na múzeum, ktoré mapuje históriu dvoch svetových konfliktov a následnej studenej vojny. Počas

prvej svetovej vojny tu bol totiž lazaret a vojaci, ktorí neprežili, sú pochovaní na priľahlom vojenskom cintoríne. V roku 1938 tu Československá republika v reakcii na rast moci nacistického Nemecka dokončila výstavbu mohutnej obrannej línie, o ktorú však v dôsledku mníchovského diktátu vzápätí prišla. Napokon týmito

miestami viedla hranica medzi demokratickým Rakúskom a totalitným Československom, na ktorej nechali svoje životy mnohí naši občania pri snahe utiecť spoza železnej opony.

„Sú to krvavé polia Petržalky, ktoré chceme premeniť na miesto spomienok, ale aj miesto pre život," povedal Košířer.

V dvojposchodovom podzemnom bunkri s dvoma delami a dvoma guľometnými vežičkami sa nachádzajú rekonštruované priestory, v ktorých žili československí vojaci počas prvej republiky, ale aj artefakty z druhej svetovej vojny a obdobia po nej. „Dnes sme v priľahlom priestore otvorili malú strelnicu zo vzduchových zbraní, ale chceme tu vytvoriť celý areál, v ktorom budú školy môcť robiť športové hry," dodal Košířer.

„Už dnes sem chodia školy. Ale keď sem príde trieda s 30 deťmi, nemôžu ísť všetci naraz do bunkra," vysvetľuje tréner streľby zo vzduchoviek Ján Forgács. V bunkri môžu žiaci chytiť do ruky znefunkčnené dobové zbrane a vyskúšať si uniformy, prehliadka jednej skupiny trvá minimálne 20 minút. „Aby sme ten čas využili, pripravili sme pre nich strelnicu a pripravujeme ďalšie branné aktivity, ako je hádzanie granátom, šplh po lane, prekážková dráha a podobne. Aby deti

zážitkovým spôsobom užitočne strávili čas čakania," dodal bývalý učiteľ. Cieľom združenia Zachráňme petržalské bunkre je spolu s ďalšími organizáciami postupne rekonštruovať a sprístupniť turistom celú petržalskú obrannú líniu.

Na sobotňajšej akcii sa zúčastnili zástupcovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, ale aj predseda Spolku histórie colníctva a finančnej správy Ján Ščerbík, ktorý spolu s kolegami pripravuje v Bratislave otvorenie ďalšieho pozoruhodného malého múzea.

„Otvárame ho 5. mája o 14.00 h v mýtnom domčeku na staromestskej strane Starého mosta," povedal. V roku 1918 bola v tomto domčeku colnica, až kým Československu o rok neskôr definitívne nepripadla aj petržalská strana Dunaja. „V roku 1938 pripadla Petržalka Nemecku. Vtedy tam bola slovensko-nemecká hranica. Ten domček je malý, ale budeme sa snažiť na tom malom priestore ukázať históriu colníctva a finančnej stráže na historických územiach Rakúsko-Uhorska, Československa a Slovenska," podčiarkol. „Zároveň tam pripravujeme pietne miesto padlým príslušníkom finančnej stráže, ktorí so zbraňou v ruke bránili hranice najmä v rokoch 1938 a 1939," dodal Ščerbík. **df luc TASR**

Pri Bunkri BS-8 v Petržalke otvorili novú strelnicu.

Foto: Bojovník

Neľahké zrodenie slobody

Sloboda sa na Gemeri nerodila ľahko. Juhovýchod Gemera oslobodili vojská 2. Ukrajinského frontu, ktorého veliteľom bol od mája 1944 maršal Sovietskeho zväzu Rodion Jakovlevič Malinovskij.

Hoci Tornaľa bola oslobodená 19. decembra 1944 už 20. decembra 1944 si zriadil maršal R. J. Malinovskij svoj štáb práve v meste Tornaľa. Tak v období od 20. decembra 1944 do 15. januára 1945 sa Tornaľa stala na 26 dní jedným zo štyroch „hlavných strategických miest východného frontu, kde sa pripravoval plán tzv. budapeštianskej operácie, ktorá je považovaná za najväčšiu operáciu 2. svetovej vojny v Karpatskej kotline.

Po úspešnej debrecínskej operácii Červenej armády hneď po oslobodení Debrecína v koordinácii 2. a 3. Ukrajinského frontu bola z chodu zahájená 29. októbra 1944 „budapeštianska operácia“. Hlavné velenie Červenej armády sa pre takúto taktiku rozhodlo najmä z toho dôvodu, aby využilo nižšiu koncentráciu fašistických vojsk v okolí Budapešti. 3. Ukrajinskému frontu pod velením maršala ZSSR F. I. Tobluchina bol zverený úsek od rieky Dráva k Balatonu-Velence – Budapešť a Ukrajinský front pod velením maršala Malinovského úsek od Čopu do Szeged.

Do 26. novembra 1944 vojská maršala Malinovského postúpili až k vonkajšiemu obrannému valu Budapešti. Úspešný postup tejto operácie zastavila 7. decembra 1944 až obranná línia „Margarite“, ktorá zastavila postup Červenej armády. (Obranná línia bola vybudovaná od rieky Dráva, pozdĺž Balatonu, jazera Velence až po oblúk Dunaja pri Štúrove.)

Súčasťou plánu dobytia Budapešti bol obchvat Budapešti z juhu a zo severozápadu. Práve obidvom opevneného horského masívu Matra cez územie južného Slovenska po Šahy – Levice – Štúrovo postupom vojsk 2. Ukrajinského frontu a z juhu vojskami 3. Ukrajinského frontu uzavretím obkľúčenia fašistických vojsk v Budapešti, ktorá bola opevnená 3 opevnenými pásmami.

V deň príchodu maršala Malinovského do Tornale 20. decembra 1944 zväzky 2. Ukrajinského frontu sa prebili od severozápadu až na 15 – 32 km od Budapešti.

Veľký význam zohrala v tejto operácii najmä 17. letecká armáda pod velením generála V. A.

Sudeca, ktorá v období od 20. do 23. decembra uskutočnila 1750 bojových vzletov k bombardovaniu nepriateľských línii. Letecká armáda za obdobie od 20. decembra do 31. decembra uskutočnila 3490 bojových vzletov.

Dvadsaťdruhého decembra oba fronty prešli do ofenzívy. V priestore hlavného smeru prielomu 7. gardovej armády 2. Ukrajinského frontu bolo sústredených na jeden kilometer 244 diel, čo predstavuje hustotu takmer jedno delo na štyri metre, a v úseku 3. Ukrajinského frontu 140 diel. Takmer na každých sedem metrov jedno delo! Novovymenovaný veliteľ nemeckých vojsk v Maďarsku Vehler skonštatoval, že nikde inde na východnom fronte nebola taká silná koncentrácia ťažkej bojovej techniky na oboch frontoch ako pri obrane Budapešti. Jeho slová potvrdili ďalšie ťažké boje. Po úporných, krvavých bojoch sa podarilo vojskám 1. Ukrajinského a 2. Ukrajinského frontu uzavrieť obkľúčenie dobytým Ostrihomom a uzavrieť vonkajší okruh obkľúčenia Budapešti! Tam sa dostala fašistická armáda takmer so 190 000 vojakmi a dôstojníkmi. Do konca dobytia Budapešti ostávalo ešte sedem týždňov krvavých a ťažkých bojov.

Maršal Malinovskij

Ilustr. foto: archiv jp

Sloboda Gemera si vyžiadala okrem spomínaných obetí koncentračných táborov aj 1066 červenoarmejcov, 769 rumunských vojakov, 14 vojakov povstaleckej armády SNP, 28 partizánov. Straty fašistov boli podstatne menšie, pretože boli dobre opev-

není v hornatom, členitom teréne. Padlo 453 Nemcov, zajatých bolo 1850 fašistov, 180 maďarských vojakov padlo a 1223 padlo do zajatia. Taká bola obeť za slobodu Gemera. Koľko rodín sa radovalo a koľko žiaľilo za svojimi padlými, to nikto nevie. **J. PUPALA**

■ 29. MAREC

Prezident Václav Klaus podpísal novelu zákona, ktorá zmierňuje podmienky na odškodnenie českých občanov, ktorí museli opustiť svoj nehnuteľný majetok v Podkarpatskej Rusi. Doterajšia právna úprava neumožňovala dosiahnuť odškodnenie asi tretine žiadateľov, ktorí dnešnú Zakarpatskú Ukrajinu opustili medzi 5. decembrom 1938 a 18. marcom 1939. Nový zákon rozširuje obdobie, za ktoré možno odškodnenie žiadať, od podpisu Mníchovskej dohody 29. septembra 1938 po odovzdanie tohto najvýchodnejšieho regiónu ČSR Sovietskemu zväzu 29. júna 1945.

■ 30. MAREC

V budapeštianskej mestskej časti Óbuda evakuovali približne 1500 ľudí, vrátane detí z miestnej základnej školy a škôlky, kvôli nálezu bomby pochádzajúcej z 2. svetovej vojny. Vážila sto kilogramov, nachádzala sa blízko obytných domov. Okolie nebezpečnej zóny strážili policajti a príslušníci občianskej stráže, zatiaľ čo záchranári a pyrotechnici pracovali na odstránení nálezu.

Španielski archeológovia objavili ďalší masový hrob z čias diktatúry Francisca Franca. V útrobach mestečka Teba v Andalúzii našli telesné pozostatky 125 ľudí. Všetkých tam pocho-

vali v rokoch 1936 až 1949. Odhaduje sa, že počas občianskej vojny v rokoch 1936 – 1939 prišlo o život až 600-tisíc osôb, no po jej skončení nechal diktátor zastrelieť ďalších stotisíc svojich protivníkov, ktorých zakopali do masových hrobov. Fašistická diktatúra sa skončila až smrťou obávaného vládcu v roku 1975.

■ 31. MAREC

Americký federálny sudca priznal obetiam samovražedného bombového útoku na amerických vojakov v Bejrúte z roku 1983 a ich pozostalým odškodné 2,16 miliardy dolárov (1,62 mld. eur). Vyplatenie tohto odškodného však bude ťažké dosiahnuť, obeť ale dúfajú, že sa peniaze podarí získať z iránskych aktív zmrazených v USA. Sudca Royce Lamberth priznal uvedené odškodné pozostalým po zabitých príslušníkoch námornej pechoty, zraneným vojakom a ich príbuzným. Tieto kompenzácie sa týkajú celkovo približne 180 obetí.

■ 3. APRÍL

Skupina pravicových extrémistov plánovala v Česku útoky na vybrané osobnosti a niektoré objekty. Vyšetrovatelia z Útvary pre odhaľovanie organizovaného zločinu Polície ČR v tejto súvislosti obvinili osem mužov a jednu ženu. Pri domových prehliadkach u podozrivých vo veku 22 až 37 rokov nenašli len propagačné materiály s neonacistic-

kou symbolikou, ale aj strelné zbrane či suroviny a návod na výrobu výbušnín. Členovia neonacistickej skupiny plánovali akcie proti svojim odporcom, predstaviteľom štátu a demokratickému zriadeniu v Česku. Podieľali sa aj na podpaľáčskom útoku na rómsku ubytovňu v Aši a na reštauráciu v Kunratickom lese v 10. pražskom obvode.

Trinásť zadržaných islamistov obvinili úrady z terorizmu.

stalo sa VO SVETE
29. 3. – 10. 4. 2012

Obvinených podľa vyšetrovania vyzývali na zavedenie moslimského práva šaría, prechovávali zbrane a pripravovali sprisahania vrátane únosu sudcu. Skupina šírla nenávisť a násilie na svojej internetovej stránke a „vyzývala na islamský kalifát vo Francúzsku a uplatnenie šarie“. Zároveň podnecovala moslimov na jednotu a prípravu na občiansku vojnu. Webstránku, ktorá zobrazovala aj videá so zosnulým vodcom al-Káidy Usámanom bin Ládinom, zrušili po úradnom zákaze skupiny v marci. Prokurátor oznámil, že pre deviatich obvinených bude požadovať väzbu a štyrom umožní prepustenie na kauciu.

■ 4. APRÍL

Na Karlovom námestí v Prahe pri príležitosti 70. výročia operácie Anthropoid vyrastie od 16. mája do 19. júna model koncentračného tábora. Chcú tak ľuďom priblížiť osudy dvoch parašutistov – Slováka Jozefa Gabčíka a Čecha Jana Kubiša, ktorí 27. mája 1942 zranili ríšskeho zastupujúceho protektora Reinharda Heydricha. Ten na následky atentátu o niekoľko dní zomrel. Za symbolickým ostatným drôtom vyrastú repliky drevených budov, ktoré možno vidieť len v Osvienčime a Mauthausene. Súčasťou modelu budú aj fotografie, archívne záznamy znejúce cez amplióny, premietacia sála a pohrebisko.

■ 9. APRÍL

Gruzínska vláda sa rozhodla zmeniť zameranie múzea v meste Gori, ktoré bolo venované niekdajšiemu sovietskemu diktátorovi Stalinovi. Múzeum sa bude venovať zločinom spáchaným počas jeho 30-ročnej vlády. Stalin sa narodil v Gori v roku 1878 ako Josif Vissarionovič Džugašvili. Okrem múzea v centre mesta ešte donedávna stála jeho bronzová socha, ktorú však predvlni po takmer 60 rokoch od jej odhalenia strhli.

■ 10. APRÍL

Ultrapracovná nacionalistická strana v Belgicku Flámsky záujem zriadila webovú stránku, na

ktorej môže ktokoľvek oznamovať kriminálne činy spáchané ilegálnymi imigrantmi. Podľa lídra strany Filipa Dewintera je to potrebné kvôli desiatkam tisícov ilegálnych imigrantov v belgických mestách a z toho plynúcich problémov. Riaditeľ Centra pre rovnosť a boj proti rasizmu Jozef De Witte však povedal, že je to ilegálne, navyše webová stránka vyvoláva reminiscencie na opatrenia zavádzané nacistami v 30. rokoch minulého storočia.

Švédsko Kráľovská akadémia nevidí dôvod na odobratie Nobelovej ceny za literatúru nemeckého autorovi Günterovi Grassovi v súvislosti s jeho kontroverznou prijímanou poéмой Čo musí byť povedané, kritickou voči Izraelu. V zdôvodnení podčiarkol, že Grassovi udelili prestížnu cenu výlučne za jeho literárne zásluhy, čo platí, mimochodom, pre všetkých laureátov tohto ocenenia. Grassova báseň, v ktorej píše o tom, že jadrový Izrael je hrozbou pre svetový mier a nesmie mu byť dovolené vojensky zaútočiť na Irán a v ktorej okrem iného vyzýva Medzinárodnú agentúru pre atómovú energiu (MAAE), aby prevzala stálu kontrolu nad izraelskými jadrovými zbraňami i iránskym jadrovým zariadením, vyvolala rozporuplné reakcie tak v Nemecku, ako aj v zahraničí.

(ao)

Hrdinovia a obeť

Ak by ste sa začítali do knihy „Ja najvyšší“, ktorú napísal Augusto Roa Bastos, natrafili by ste na zaujímavú historiku o tom, ako sa rodia hrdinovia. Istý juhoa-merický generál, keď videl, že jeho bitka je už prehratá, zhodil zo seba trblietavý plášť, vyblýskanú prilbicu i šablu a túto páradu navliekol na obyčajného sedliaka. Sám sa obliekol do sedliackych šiat a opustil bojisko. Vyparadený sedliak začal pobe- hovať v trme-vrme a čoraz viac sa zamotával do nebezpečných situácií na bojisku. Stal sa však zázrak. Vojaci, keď videli ako od- vážne a statočne sa ich generál pohybuje po bojisku, zahabli sa, prestali ustupovať a zvíťazili. Víťazstvo vlastne vybojoval oby-

čajný sedliak v plášti generála. Po bitke, ktorú pozorovali z vysoko- kého kopca aj novinári, spýtali sa ho, kde sa v ňom nabrala toľká statočnosť. Aj oni totiž videli, ako rýchlo mizne a zasa sa vynára aj v nebezpečných situáciách plášť generála.

– Viete, ja som sa tam zamotal a nevedel som sa dostať z tej šlamastiky, priznal sa sedliak. A tak som iba pobežoval hore dolu, než sa všetko skončilo. Prítomní novinári mu však aj tak priznali titul hrdinu, no plášť, prilbicu i šablu musel vrátiť majiteľovi.

Oveľa vážnejšiu príhodu na túto tému som si vypočul od istého kamionistu z Bieloruska, ktorý vyváža zo Slovenska auto- mobilové dielce do Petrohradu.

Spomínal na jedného „hrdinu“ z ich dedinky, ktorý dostal po vojne veľa vyznamenání, no v de- dine ho nikto nespomenul inak ako – ten matkovrah. Počas voj-

Každá dedina má svoje pamätne tabule, do ktorých sú vyryté mena padlých, ktorí v mene týchto ideológií predčasne prišli o svoje životy. S úctou a pokorou sa skloňme nad každou z týchto obetí a nemyslíme na to, kto z nich bol väčším hrdinom.

ny sa totiž dal k partizánom, tak ako tisíce iných boja schopných ľudí, a zmizol v horách. Nemci, ktorí obsadili dobyté územie a nastolili tu vlastnú samosprávu, odkázali do hôr, cestou letákov, vyhlášok a podobne, že ak sa partizáni nevrátia do istého času z hôr a nevzdajú sa nemeckým úradom, ich rodiny budú vystrie-

lané. Mnohí sa vrátili a zmizli v koncentračných táboroch, ak sa nepridali na stranu okupantov. Ich rodiny však prežili. V prí- pade spomínaného „hrdinu“ to skončilo tragicky. On sa z hôr ne- vrátil, hoci vedel o nebezpeč- stve, ktoré hrozí jeho najbližším.

Matku a sestru mu zastrelili, on ostal naďalej bojovať v horách. Nevymenil svoj život za životy svojich rodných. Po vojne dostal vyznamenania, vo svojom okolí však aj titul „matkovrah“. Až do svojej smrti sa ho už nezavil. Aj takéto podoby má hrdinstvo.

V týchto dňoch si viac ako ino- kedy pripomíname hrdinov i obe-

te druhej svetovej vojny. Chodím po cintorínoch a s úctou si vši- mam hroby tých, čo sa stali obe- ťami vojny a krutých ideológií, ktoré by mali byť zabetónované hlboko v zemi. Každá dedina má svoje pamätne tabule, do ktorých sú vyryté mena padlých, ktorí v mene týchto ideológií predčas- ne prišli o svoje životy. S úctou a pokorou sa skloňme nad kaž- dou z týchto obetí a nemyslíme na to, kto z nich bol väčším hrdi- nom. Myslíme na to, že tam pod tým betónom nám znova začína rašiť nebezpečenstvo. Tieto ideo- lógie akoby zmutovali a derú sa spod zeme v rôznych podobách. Vychádzajú na povrch v Amerike, Európe, Afrike i Ázii a prihová- rajú sa nám ako sirény. Nezabú- dajme však, že sú to mutanti, ktor- í skôr či neskôr budú potrebovať svoje obeť.

Rudolf SLEZÁK

Ja si drahé syry z dôchodku nemôžem dovoliť, ale pôjdem sa prejsť po cestách, tie sú deravé ako ementál.

Apríl, mesiac lesov

Väčšina ľudí v lese vidí len masu stromov a ich úžitkové drevo. Les je však oveľa viac. Je to zložitá organi- zovaná sústava, čiže ekosystém, v ktorom sú medzi všetkými živými tvormi vzájomné väzby. Popri stromoch sú v živote lesa rovnako významne uplat- ňované aj iné organizmy, sú to rôzne zvieratá, rastliny, živočíchy, hmyz a vtáctvo.

Les je národná nutnosť a bohatstvo. Potrebujeme vyvinúť lesníctvo, ktoré bude zdôrazňovať ekológiu lesa a nie- len objemné vyťaženie dreva. Les je najkomplexnejší ekosystém. Ľudia ho zničia ešte veľa, kým sa poučia, že nie sú pánni prírody. Nemáme moc nad prírodou a ak má ľudstvo prežiť, musí sa stať opatrovateľom našich prírodných zdrojov, a tie sú len vtedy sku- točné, keď sa obnovujú. Holoruby ne-

spôsobujú len katastrofy záplav, ale aj ničenie vodných zdrojov, nakoľko sil- ným prílevom slnečných lúčov nastáva vysychanie zeme a žriediel, vznikajú

Les je pre nás dôležitý, a preto ho máme chrániť a nepodieľať sa na chamtivých chůtkach rýchleho zbohatnutia necitlivým prístupom človeka.

lesné požiare z prehriatej lesnej pôdy zasypanej konárkami a suchým lístím.

Musíme si uvedomiť, že les je pre nás dôležitý, a preto ho máme chrániť a nepodieľať sa na chamtivých chůtkach rýchleho zbohatnutia necitlivým prístupom človeka. Lesy sú dobrým vetrolamom, zachytávajú ob- laký a svojimi korunami bránia prílivu silného dažďa a eróziám pôdy. Prav- da, nešetným a zištným prístupom človeka sa celé časti lesa vyrubujú, a tak vedome spôsobujú odplavovanie

zeme, čím vznikajú záplavy prinášajúce veľké škody na majetku a straty na životoch.

Lesy sú veľmi dôležité aj pre zdra- vie človeka. Sú pľúcami pre všetko živé, lebo produkujú kyslík, dobrú hu- móznú pôdu, v ktorej sa darí mnohým

rastlinám a hubám, z ktorých ich je veľa prospešných pre naše zdravie. Sú domovom voľne žijúcich zvierat, vtá- kov a hmyzu. Keď sa les zobúdzza zo zimného spánku a halí sa do krásnej novej zelene, rozlieha sa lúbezný spev vtákov, rozkvitajú kvety s rôznorodými vôňami. To všetko pôsobí na dušu člo- veka veľmi upokojujúco.

Chráňme si lesy, je to naše bohat- stvo a život! Nedopustíme, aby po nás zostala pustatina!

Olga VÍGLAŠKÁ

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Svidničania, ďakujem vám!

Pod takýmto titulkom bol uverejnený v mar- covom mesačníku Slovenského výboru Českej republiky „Slovanská vzájemnosť“ článok, v ktorom jeho autor Miloš Prošek, člen redakčnej rady časopisu, opisuje svoje dojmy zo sledovania spo- mienkových osláv 67. výročia oslobodenia Svid- níka na webových stránkach nášho mesta.

Ďakuje organizátorom a účastníkom osláv za nefalšované a ľudskosťou sa vyznačujúce spomienkové stretnutie, pri sledovaní ktorého sa preniesol na miesta bojov 2. svetovej vojny k Pamätníku Československej armády v tesnej blízkosti Duklianskeho priesmyku, k starostlivo udržiavanému, parkom obklopenému Pamätníku Sovietskej armády vo Svidníku a k Soche armád- neho generála Ludvíka Svobodu v centre mesta. Ako ďalej v článku píše, zvlášť vrele slová zazneli pri spomienkovom akte práve pri Soche arm. gen. Ludvíka Svobodu. Vznesené, ľudsky a dojímavé na neho zapôsobilo vystúpenie predstaviteľa Ob- lastného výboru Slovenského zväzu protifašistic- kých bojovníkov Jozefa Rodáka, ktorý povedal: „Sme to my – obrazne povedené vnuci Ludvíka Svobodu, ktorí sme tu dnes prišli poďakovať za jeho pomoc tomuto kraju, za jeho zásluhy...“.

Milý list zaslal primátorovi Svidníka Jánovi Holodňákovi šéfredaktor Slovenskej vzájemnosti Zdeněk Hořený. Oceňuje v ňom jeho vzťah k roz- výjaniu pokrokových tradícií odkazu bojov za slo- bodu, ich zachovávanie a oživovanie.

O tom, na akej dôstojnej úrovni vo Svidníku or- ganizujeme spomienkové oslavy výročia oslobode- nia od fašizmu, informovala na významnej sláv- nosti Zoe Klusáková-Svobodová. Z listu, ktorý nám pred niekoľkými dňami napísala, vyberám: „Ministerstvo obrany ČR spolu s Českou obcou legionárskou zorganizovalo slávnostné spomien- kové stretnutie k 67. výročiu bojov o Jaslo a k 68. výročiu bojov o Sokolovo. Priamych účastníkov týchto bojov svojou účasťou na stretnutí poctili predstavitelia armády, vojenský pridelení Ruska, Slovenska a Ukrajiny, predstavitelia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a ďalší hostia. Vo svojom vystúpení som hovorila o tom, ako si výročia oslobodenia pripomínate vy vo Svidníku. S potešením som účastníkov stretnutia informova- la, že v podduklianskom kraji sa týmto výročiam nevenujú iba miestni predstavitelia všetkých po- litických strán, ale i verejnosť, že oslavy nie sú komornou záležitosťou niekoľkých jednotlivcov. Moje informácie boli vypočuté s veľkým záuj- mom“.

Pavel GOJDIČ

Mestský úrad vo Svidníku

Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblastí sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

Na vaše otázky odpovedá Braňo Ondruš, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

■ **Moja suseda sa stará o svoju bezvládnú matku, za čo dostáva príspevok z úradu práce. Keď som sa rozhodla, že urobím to isté, kvôli čomu som aj odišla z práce, úrad práce mi dal príspevok o takmer 40 € nižší. Má na to právo a môžem požiadať o jeho prehodnotenie?**

Kristína Smékalová, Prešov

Úrad nepochybne postupoval v súlade so zákonom. Podľa neho sa totiž výška príspevku na opatrovanie určuje podľa toho, aký príjem, alebo aký majetok má opatrovaný. Ak má vaša matka napr. vyšší dôchodok ako matka vašej susedky, úrad vám prizná nižší príspevok na opatrovanie. Dôležitý je pritom nielen príjem samotného opatrovaného, ale aj ďalších ľudí, ktorí s ním žijú v spoločnej domácnosti, napr. príjem manžela či manželky. Pre priznanie príspevku je zároveň dôležitý aj mesačný zárobok opatrovateľa. Ak opatrovateľ popri opatrovaní zarába, jeho príjem z práce nesmie presiahnuť dvojnásobok životného minima, čo je v súčasnosti 379,66 €. Ak tento príjem presiahnete, úrad práce vám automaticky príspevok na opatrovanie odoberie. Preto musí opatrovateľ každý mesiac preukazovať úradu výšku svojho príjmu.

Ak ste kvôli opatrovaniu dokonca odišli z doterajšieho zamestnania, odporúčam neprihlásiť sa do evidencie nezamestnaných. Určite nie od momentu, kedy ste prestali alebo prestanete poberať podporu v nezamestnanosti. Ak ste totiž opatrovateľ, štát za vás okrem vyplácania príspevku na opatrovanie platí aj zdravotné, ba dokonca i dôchodkové poistenie (najviac 12 rokov a z minimálneho vymeriavacieho základu). Navyše, ako evidovaný nezamestnaný môžete zarábať mesačne maximálne len 139,90 €, čo je výrazne menej ako bežná 380 € v prípade opatrovateľa.

Vo všeobecnosti platí, že takto opatrovať dokonca môžete aj úplne cudzieho človeka, nielen svojho príbuzného. V takom prípade však musíte mať zhodné trvalé, alebo aspoň prechodné bydlisko. Túto podmienku v prípade blízkeho príbuzného splňať nemusíte, on môže mať trvalé či prechodné bydlisko kdekoľvek. Za blízkeho príbuzného sa považuje manžel, manželka, dieťa, starý rodič, vnuk, vnučka, súrodenec, nevesta, zať, svokor, svokra, švagor, švagriná, neter, synovec.

V každom prípade však pre poberanie opatrovateľského príspevku potrebujete úrad práce predložiť aj písomný súhlas opatrovaného s tým, že ho budete opatrovať.

Vysávač má byť na jarné upratovanie pripravený

Aby mohol vysávač podať plný výkon pri jarnom upratovaní, treba mu poskytnúť vhodnú údržbu. Platí to pre vreckové, bezvreckové i robotické vysávače. Predpokladom pre dosiahnutie maximálneho sacieho výkonu vysávača je čistá zberná nádoba na odpad. V prípade vreckového vysávača treba včas vymeniť vrecko.

Textilné vrecká je vhodné najmenej po štyroch až piatich vysávaníach vyprať. Používať papierové vrecká častejšie sa neodporúča, pretože aj keď sú prázdne, ich mikropóry sú zanesené a vytvárajú pri vysávaní väčší odpor. Výkon bezvreckových vysávačov sa tiež naplnením zbernej nádoby znižuje, pri týchto modeloch je však potrebné častejšie sledovať aj filtre.

„V sacom výkone vreckových a bezvreckových vysávačov vo všeobecnosti nie sú rozdiely,“ skonštatoval Rudolf Baranovič zo spoločnosti NAY. „Je tu skôr rozdiel v spôsobe filtrácie. Bezvreckový vysávač musí mať viac filtrov, aby vysávaný prach zachytili. Zanášaním týchto filtrov sa sací výkon znižuje, a preto je nutné častejšie čistenie filtra v zbernej nádobe. Vreckový vysávač má ako jeden z filtrov práve vrecko, ktoré zachytí najviac vysávaných nečistôt a po naplnení sa vyhodí,“ ozrejmil.

Niektoré vysávače používajú umývateľné filtre, ktoré po zanesení stačí vyčistiť, vysušiť a dať sa používať znovu. Aj tieto filtre však majú obmedzenú dobu životnosti, pre bezporuchový chod vysávača je ich potrebné najneskôr po dvoch rokoch vymeniť. Pred používaním vysávača je dôležité tiež zabezpečiť čistotu saciej rúry,

hadice a kefovej hlavice. Aby v nich neuviazla väčšia pevná nečistota, vyžadujú si pravidelnú kontrolu.

v práci. Pomocou virtuálnych majákov sa dá nastaviť plocha, ktorú majú v daný čas povysávať, veľmi dôležité pre ich bezporuchovosť

Aby vysávač dobre fungoval, treba sa oň starať.

Ilustr. foto: red

V slovenských domácnostiach sa už objavujú aj robotické vysávače. „Majú síce menšiu zbernú nádobu na nečistoty ako bežné vysávače, môžu byť však v chode aj každý deň, keď sú užívatelia

je ich po každom vysávaní pravidelne vyčistiť. Takisto im treba kvôli životnosti batérie umožniť trvalý prístup k nabíjacej základni,“ doplnil Baranovič.

Red TASR

Za brigádnym generálom Gibalom

Vo veku nedožitých 92 rokov odišiel 25. marca vzácný človek, brigádny generál vo výslužbe Imrich Gibala. Rozlúčili sme sa s ním v Banskej Bystrici 28. marca s vojenskými poctami za účasti predstaviteľov Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, delegácie SZPB vedenej predsedom Pavlom Sečkárom, delegácie Oblastného výboru SZPB v Banskej Bystrici vedenej predsedom Jánom Pálešom, členov ZO SZPB Fončorda Banská Bystrica, kde bol dlhoroč-

ným, aktívnym členom, a v prítomnosti mnohých ďalších osobností spoločenského, kultúrneho a športového života, priateľov či bývalých spolupracovníkov, čo len umocňovalo jeho prirodzenú osobnostnú autoritu, ktorú požíval.

Brigádneho generála vo výslužbe Imricha Gibalu sme nepoznali len ako priameho účastníka druhej svetovej vojny a národnooslobodzovacieho boja, ktorý utrpel v bojoch ťažké zranenia, a neskôr ako vojaka z povolania, ale aj

ako zanieteného člena Zväzu protifašistických bojovníkov od roku 1956, vysokoškolského pedagóga, športovca, milovníka a autora poézie a prózy. Vydal sedem zbierok poézie a poviedok. Jeho poézia znela na členských schôdzkach našej Základnej organizácie SZPB Fončorda a na mnohých podujatiach ňou organizovaných. Pravidelne chodil na besedy so žiakmi základných škôl a pútať formou im sprístupňoval ťažké obdobie boja proti fašizmu, vojne a za národné oslobodenie, ako aj jeho odkaz pre dnešné dni.

Málokto už dnes vie, že stál pri zrode Armádného strediska vrcholového športu Dukla v Banskej Bystrici a v rokoch 1968–1972 bol jeho veliteľom.

Za jeho odvahu v boji a celoživotné výsledky práce bol ocenený celým radom vysokých zahraničných a domácich vyznamenaní. Bol nositeľom aj najvyššieho vyznamenania Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.

Ťažko si budeme zvykať na jeho neprítomnosť. Budú nám chýbať jeho múdre, rozvážne slová i jeho poézia. Ale jeho odkaz budeme niesť ďalej.

Češť jeho pamiatke.

Anton HOFFMANN, Základná organizácia SZPB, Banská Bystrica-Fončorda

Prevzal zodpovednosť

Nový minister obrany SR Martin Glváč bezprostredne po vymenovaní do funkcie začal pracovať vo svojom úrade. Po uvítacom ceremonáli s plnými vojenskými poctami 4. apríla na ministerstve obrany a príhovore zhromaždeným príslušníkom rezortu absolvoval prvý brífing týkajúci sa prevzatia zodpovednosti za ochranu vzdušného priestoru Slovenskej republiky.

Za účasti náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl SR generálmajora Vojteka, vedúceho Služobného úradu MO SR Petra Novotňáka a veliteľa Vzdušných síl OS SR generálmajora Martina Babjaka sa Martin Glváč zoznámil so základnými dokumentmi systému RENEGAT, ktorý zabezpečuje ochranu časti vzdušného priestoru Severoatlantickej aliancie nad územím Slovenska. Minister obrany Glváč zároveň prevzal špeciálny telefón, ktorý zabezpečuje jeho nepretržité spojenie s vojenským letectvom pre prípad narušenia vzdušného priestoru. V prípade narušenia majú vojenski piloti stíhačiek povinnosť zasiahnuť proti narušiteľovi a v prípade hrozby zasiahnutia strategických objektov lietadlom narušiteľa sú pripravení aj na prerušenie jeho letu. Práve k takémuto zásahu dáva súhlas minister obrany. Informácie poskytol Milan Vanga, hovorca ozbrojených síl SR.

Red

Rôznorodé aktivity členov Slovenské

V Nitre bilancovali

V Nitre sa 22. marca uskutočnila Oblastná konferencia SZPB. Konferencie sa zúčastnili aj hostia: primátor Nitry Jozef Dvonč, predseda SZPB Pavol Sečkář, veliteľ VÚ 4405 v Nitre Vladimír Kováč, predseda ZVSR, klub Nitra – Zobor mjr. v.v. Zoltán Veselei a ďalší hostia, ktorí svojou činnosťou úspešne spolupracujú so SZPB v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Topoľčany.

Konferenciu viedol predseda Oblastného výboru pplk. v.v. Jozef Havel. S úctou sme sa pozdravili s genpor. v.v. Jánom Husákom, čestným predsedom ÚR SZPB, priamym účastníkom SNP, obyvateľom partizánskej obce Skýcov, s ktorým sa každoročne stretávame na Náučnom partizánskom chodníku Skýcov – Zlatno a Zlatno – Skýcov, ktorého je zakladateľom.

Vypočuli sme si Správu o činnosti ObIV SZPB za obdobie od 26. 2. 2009 a hlavné smery činnosti do ďalšieho obdobia, ktorú predniesla tajomníčka výboru Hilda Tóthová. V správe ocenila spoluprácu medzi ObIV SZPB v Nitre a ZVSZ, klubom Nitra – Zobor.

Konferencia bola úspešnou prípravou na XV. Zjazd SZPB, ktorý sa uskutoční 26. mája v Bratislave.

Prispeli k tomu aj neformálne, svojím obsahom bohaté diskusné vystúpenia Márie Mikleovej z Vrábels, Karolíny Haringovej, bývalej tajomníčky ObIV Nitra, Michala Sotáka a ďalších. Vystúpenia genpor. Jána Husáka boli vyjadrením najmä bohatých skúseností čestného predsedu ÚR SZPB, ktoré nezištne odovzdáva tým „neskoršie narodeným“

Z vystúpenia predsedu ÚR SZPB nás zaujala predovšetkým zložitá situácia vo Zväze vyplývajúca aj z menšieho politického nezáujmu zo strany vlád pravice.

Cesty kreativity Zväzu pre nasledujúce obdobie však vyznievajú optimisticky. Pavol Sečkář hovoril o prostriedkoch a metódach smerovania a zabezpečovania finančných prostriedkov.

Na konferencii bol zvolený nový predseda ObIV SZPB v Nitre. Stal sa ním pplk. v.v. Jozef Havel, ktorý je aj členom ZVSR, v klube Nitra – Zobor. Boli zvolení členovia Oblastného výboru, predsedníctvo, delegáti na XV. zjazd SZPB i návrh kandidáta na člena ÚR SZPB.

Je nám ct'ou spolupracovať s takýmito výnimočnými osobnosťami v SZPB. **F. CHUDA**

Účastníci pietnej spomienky v Štúrovo.

Zasadnutie Oblastnej konferencie v Nitre.

Foto: F. Chuda

Oblastná konferencia v Lučenci.

V Trebišove hodnotili

Začiatkom marca sa konala oblastná konferencia SZPB v Trebišove, na ktorej sa zúčastnilo zo 44 delegátov s hlasom rozhodujúcim 39, čo predstavuje 88,6 percenta. Konferencia sa konala v obradnej sieni Mestského úradu v Trebišove. Otvoril a viedol ju predseda oblastného výboru SZPB Milan Urban.

Po slávnostnom privítaní delegátov, priamych účastníkov bojov, hostí a delegáta ÚR SZPB Norberta Lacka sme si pripomenuli minútu ticha našich členov, ktorí nás za uplynulé obdobie troch rokov navždy opustili. Po kultúrnom programe v ktorom vystúpila folklór-

na spevácka skupina Rozmarija zo ZO Novosad s bojovými a partizánskymi pesničkami, vystúpil a svojím osobitým humorom potešil prítomných delegátov priamy účastník bojov Juraj Pokrivňák, alias Ďuro Perún zo Zemplína.

Správu o činnosti ObIV SZPB v Trebišove predniesol predseda Milan Urban, ktorý vyzdvihol zväzovú prácu najmä v ZO Novosad, Nižný Žipov, Slovenské Nové Mesto a Plechotice. Oblastná organizácia združuje v dvadsiatke základných organizácií 544 členov z toho 42 priamych účastníkov. V deviatich obciach okresu Tre-

bišov sú starostovia, ktorí sú členmi SZPB, a vo väčšine sú na veľkej pomoci ZO SZPB. Predseda vyzdvihol spoluprácu medzi ObIV SZPB v Trebišove a primátorom mesta Mariánom Kolesárom, prednostom Obv. úradu Karolom Patakym, a nezabudol sa poďakovať aj veliteľovi VÚ pplk. Milanovi Šimovi, pripomenul aj dobrú spoluprácu s vedením MUSUV z Ukrajiny a niektorými podnikateľmi. Oblastnú organizáciu čaká rekonštrukcia pomníka, vystaveného na počesť padlých troch ruských výsadkárov v Byšte, ktorých zneškodnili horthyjojci v 2. svetovej vojne. Pri tomto

pomníku sa v minulosti konali celookresné oslavy SNP. Tiež chceme oživiť Štafetu vďaka na počesť oslobodenia vlasti a víťazstva nad fašizmom, pripraviť seminár pri príležitosti stého výročia narodenia brig. generála Jána Nálepku, zúčastňovať sa na celoslovenských oslavách SNP a aj na Slavíne.

Po odovzdaní Čestných uznaní niektorým delegátom a hosťom nasledovala diskusia. Okrem delegáta ÚR Norberta Lacka a generála Vladimíra Lapitku vystúpili aj ďalší delegáti so spomienkami bojov v 2. sv. vojne, o extrémizme najmä medzi mládežou, o činnosti v ZO, o odškodnení sirôt a s aktuálnymi otázkami z nášho zväzového

života. Vo voľbách si delegáti po tretíkrát zvolili za predsedu Milana Urbana a potvrdili do druhého volebného obdobia aj podpredsedu Ivana Kseňáka a tajomníka Milana Malého. Zvolili si sedemčlenné predsedníctvo a 16-členný oblastný výbor. ObIRK bude pracovať v tomto novom zložení: Helena Sučková, Marta Hudoková a Helena Sákal-Šegová. Za člena ÚR bol zvolený M. Urban a za delegátov XV. zjazdu M. Urban a I. Kseňák. Delegáti konferencie odporučili za predsedu SZPB Pavla Sečkářa a za tajomníka ÚR Romana Hradecského. Do ÚRK Helenu Sučkovú a za členku RoK Janu Berešovú.

Martín URBAN, tajomník ZO SZPB Trebišov 2

no zväzu protifašistických bojovníkov

Foto: jm

Počas oslavy oslobodenia Štúrova pozdravili prítomných aj Štúrovčatá. Foto: jm

Foto: jp

Oblasťná konferencia v Trebišove Foto: mu

Konferencia v Lučenci

Oblasťná konferencia SZPB v Lučenci sa konala posledný februárový deň za účasti delegátov 48 základných organizácií, s hlasom rozhodujúcim 20, čo predstavuje 58,8 percenta, čím bola konferencia uznášaniaschopná. Na konferencii sa zúčastnil predseda SZPB Pavol Sečkář, tajomník OblV z Rimavskej Soboty, primátorka mesta Lučenec A. Pivková, prednosta OÚ P. Gottreich, ako aj poslanec BBSK B. Hámorník.

Konferencia sa niesla v aktívnom pracovnom duchu, kde delegáti s hlasom rozhodujúcim jednohlasne schválili navrhnuté plénum v počte 21 členov, ako aj predsedníctvo OblV SZPB v Lučenci v počte deväť členov. Za

predsedu bol jednohlasne zvolený Ján Petrus, dôveru vyslovili doterajšiemu tajomníkovi Rudolfovi Vaclavíkovi a súčasne bola schválená aj predsedníčka revíznej komisie Viera Bračoková. Za delegátov na XV. zjazd SZPB boli zvolení predseda a tajomník oblasťnej organizácie. Pozvanie dostala čestná predsedníčka Izabela Sabová, ktorej tajomník OblV poďakoval za dlhoročnú činnosť vo funkcii.

Novozvolenému výboru želáme do ďalšej práce veľa úspechov. Nech je mementom naša činnosť pre mladú generáciu, aby sa už viac neopakovali udalosti pripomínajúce hrôzy vojny.

Ján PETRUS

V Galante zhodnocovali svoju prácu

Zasadnutie konferencie OblV SZPB v Galante sa uskutočnilo 16. marca v priestoroch Domu MS. Predseda oblasťnej organizácie Jozef Jánický privítal vzácných hostí: primátora mesta Galanta L. Maťašovského, člena ÚR SZPB L. Jaču, riaditeľku Domu MS Z. Lehotskú a pozvaných delegátov.

Príležitostnú báseň predniesla A. Tušková. Predseda OblV J. Jánický v správe oboznámil prítomných s činnosťou organizácie za obdobie rokov 2009 – 2012. V oblasťnej organizácii Galanta pracuje sedem ZO so 195 členmi. Za toto obdobie bolo prijatých 19 nových členov, zomrelo 32 členov, ktorých pamiatku sme si uctili minútou ticha.

OblV úspešne spolupracuje

s mestom Galanta, Domom MS, za čo im J. Jánický srdečne poďakoval. Medzi najvýznamnejšie podujatia patria každoročné kladená vencov pri Pamätníku SNP a pamätníku francúzskych partizánov na železničnej stanici v Galante pri príležitosti ukončenia 2. svetovej vojny a oslobodenia mesta (31. marca 1945), Deň holokaustu a rasového násillia v Sereďi a 11. november – Medzinárodný deň vojnových veteránov. Veľký úspech má Beh oslobodenia mestom Galanta. Taktiež má na starosti chránenie pamiatok osloboditeľov a miest ich posledného odpočinku, organizuje rôzne zázjazy.

Primátor L. Maťašovský vo svojom príhovore konštatoval, že pr-

voradou úlohou našej spoločnosti je vychovávať mladú generáciu k vlastenectvu. Odznali správy o hospodárení, správy oblasťnej revíznej, mandátovej a volebnej komisie. V diskusii boli pripomienky k nízkemu stavu členskej základne a prijali opatrenia na jej omladenie. Treba spropagovať aj odber nášho dvojtýždenníka Bojovník.

Na konferencii zvolili predsedu OblV SZPB J. Jánického, podpredsedov V. Kasalovú a Š. Hrubého, tajomníčku A. Juríkovú, 14 členov výboru a predsedníctva.

Oblasťnému výboru SZPB v Galante a novozvoleným funkcionárom srdečne blahozeláme, prajeme veľa úspechov a elánu do ďalšej tvorivej práce. Agáta ŽALKOVIČOVÁ

Obnovili činnosť

Základná organizácia SZPB vo Zvolene - Zlatom Potoku stagnovala vo svojej činnosti pre nízky počet členov, vyšší vek a zdravotný stav. V roku 2011 sa podarilo obnoviť činnosť, získali sme osem nových členov z radov pozostalých po priamych účastníkoch odboja. Zlepšil sa aj vekový priemer, máme dvoch členov do 60 rokov, 20 je vo veku od 60 do 80 rokov a 10 je nad 80 rokov a z nich je ešte 7 priamych účastníkov odboja a zajatia v Nemecku.

Po výročnej členskej schôdzi ešte v minulom roku sa organizácia zamerala na prácu s mládežou. Blízkosť VI. základnej školy je ideálna na spoluprácu. Druhého marca 2012 sme spolu s riaditeľom školy Ondrejom Kankom pripravili pre žiakov 8. a 9. ročníkov besedu o 67. výročí oslobodenia mesta Zvolen. Besedu viedol člen Oblasťného výboru SZPB vo

Zvolene Ján Gubčo a historik Pavel Gajdoš, ktorý je aj dopisovateľom do Bojovníka. Beseda sa stretla s veľkým ohlasom u žiakov a aj u prítomných členov ZO SZPB. Prednášajúci priblížili deťom ťažké chvíle vojny a SNP v okolí Zvolena z vlastných zážitkov.

Mesto Zvolen si pripomenulo 67. výročie oslobodenia mesta na spomienkových oslavách 14. marca. Oslavy sa vo Zvolene konajú na dvoch miestach, na Námestí SNP pri pamätníku Červenej armády, kde sa zúčastnili žiaci mestských škôl, a na vojnových cintorínoch Červenej a Rumunskej armády. Tu sa zúčastnili žiaci VI. ZŠ so svojimi učiteľmi a riaditeľom školy.

Členovia ZO SZPB oceňujú vylepšenú úroveň časopisu Bojovník a tiež Ročenky odbojárov, o ktorú je každoročný záujem u našich členov.

Viera NOCIAROVÁ

Oslobodenie Štúrova

Dňom oslobodenia mesta Štúrovo je 28. marec. V tento pamätný deň sa zišli členovia ZO SZPB a jeho sympatizanti na spomienkovom stretnutí pri pamätnej tabuli pripomínajúcej túto významnú udalosť. Osláv sa zúčastnili Kornélia Slabáková – viceprimátorka mesta, Imrich Horváth – ved. oddelenia ObÚ, poslanci MZ, členovia MO MS, zástupcovia politických strán SMER a MOST – HÍD a študenti a žiaci miestnych škôl.

Slávnostný príhovor k účastníkom stretnutia predniesol Róbert Šimurka, ktorý priblížil priebeh bojov jednotiek 25. gardovej streleckej divízie zo 7. gardovej armády genplk. M. S. Šumilova zo zostavy 2.

ukrajinského frontu, ktorými bolo oslobodené Štúrovo.

Program osláv pripravili študenti Gymnázia a 1. SOA. Po prednese básní v ruskom a slovenskom jazyku položili zástupcovia Matice Slovenskej veniec k pamätnej tabuli. Po položení venca vystúpil detský súbor „Štúrovčatá“ zo základnej školy, ktorý svojimi pesničkami ešte viac rozžiaril námestie.

V závere stretnutia vystúpil Jozef Marunič, predseda Obl. výboru Nové Zámky, ktorý prítomným poďakoval za účasť a vyzval študentov a žiakov, aby nezabúdali na obeť a hrdinské činy vojakov, ktorí položili svoje životy pri oslobodzovaní mesta Štúrovo. jm

Móric Beňovský

(20.9.1746–23.5.1786) – CESTOVATEĽ

Pozoruhodnou osobnosťou v slovenských dejinách je Móric Beňovský. Cestovateľ, vojak, dobrodruh, kráľ Madagaskaru, moreplavec – to sú iba niektoré prívlastky, ktoré nachádzame pri jeho mene. Niekedy ho však častujú aj prívlastkami vojnový zajatec, utečenec, vyhnanec, rebelant, organizátor vzbury, zločinec podozrivý z účasti na vražde či despota tyranizujúci svojich druhov. Prežil síce krátky, ale dobrodružný život a jeho skutočné skutky i tie opradené legendami, ktoré sám pomáhal vytvoriť, ľudia lákali a zdá sa, že ešte dlho budú lákať.

Móric Beňovský sa narodil 20. septembra 1746 vo Vrbovom v rodine plukovníka Samuela Beňovského a barónky Rozálie. Základnú školu vychodil doma vo Vrbovom a v rokoch 1759–1761 bol žiakom piaristického gymnázia vo Svätom Jure. Už tam ho však viac lákala vojenská uniforma a chcel sa stať vojakom. Mladíka na celý život poznačili aj pomery v rodine. Roku 1760 mu zomrela matka, o dva roky neskôr otec a v rodine sa začali spory o majetky, lebo obaja rodičia sa brali ako vdovci a mali potomkov aj z prvých manželstiev. Manžel jeho nevlastnej sestry Alojz Bertalanfy sa zmocnil rodinných majetkov a ostatným nezostalo takmer nič.

Životné osudy Mórica Beňovského v nasledujúcich rokoch sú dosť nejasné. Predpokladá sa, že po odchode z domu bol niekde pri vojsku, pravdepodobne pri Baltskom mori. Z dokumentov sa dajú vyčítať jeho neskoršie problémy s katolíckou cirkvou, z ktorej dokonca vystúpil a vrátil sa k protestantizmu, pôvodnému vierovyznaniu otca. Odplata za tento čin nedala na seba dlho čakať a Beňovského za kacírstvo či skôr odpadlivosť obvinili a roku 1764 súdili v Levoči. Tým sa však jeho patálie s úradmi iba začali. O rok neskôr sa zmocnil majetku v Hrušovom, o ktorý ho obral švagor. Obyvatelia Hrušova sa celkom potešili, lebo Beňovský im lacno

predával obilie. Súdny spor však napokon prehral a odsúdili ho na dva mesiace žalára. Súd v Nitre ho obžaloval aj za to, že porušoval oficiálne pôsty, čítal zakázané knihy, nesvätil sviatky a sfalšoval kráľovskú listinu. Keď zistil, že sa väzeniu nevyhne, utiekol z Uhorska, čím porušil zákony monarchie a stal sa proskribentom.

Jeho cesta viedla na Spiš, ktorý vtedy patrila Poľsku. Pokúšal sa dostať k vojsku a dokonca organizoval vojenskú jednotku, s ktorou chcel bojovať proti cárskemu Rusku. Nepodarilo sa mu to, ale stretol tam svoju osudovú lásku, sedemnásťročnú dcéru bohatého mešťana, spišskú Nemku Annu Zuzanu Hönschovú, s ktorou sa roku 1768 tajne zosobášil. V tom istom roku sa manželom narodil syn Samuel. Otec svojho prvorodeného syna nevidel, lebo sa znova ocitol pred súdom za organizovanie vojenskej jednotky. Väznili ho na hrade v Starej Ľubovni, odkiaľ sa mu podarilo utiecť. Vrátil sa do Poľska a zapojil do bojov proti Rusom. Zakrátko sa znova dostal do zajatia – tentoraz do ruského. Beňovský bol už v útekoch vycvičený a z Kazane sa mu tiež podarilo utiecť.

Dostal sa do Petrohradu, odkiaľ sa pokúšal odplávať do Európy. Chytili ho a odsúdili do vyhnanstva na Kamčatku, kam sa dostal v septembri 1770. Móric Beňovský sa vo vyhnanstve nevzdal, zorganizoval vzburu a so stovkou spoluväzňov utiekol na malej plachtinici Svätý Peter, ktorej sa zmocnili v prístave. Doplavili sa

až do portugalskej kolónie Macau, kde loď predali. Móricovi Beňovskému sa podarilo dostať na francúzsky kráľovský dvor, kde mu udelili hodnosť plukovníka a francúzska vláda ho poverila vojensko-obchodnou misiou na

si ho zvolili za ampansakabeho (veľkého náčelníka) – kráľa Madagaskaru, ale intrigy voči nemu na francúzskom kráľovskom dvore pokračovali. Roku 1776 ho prišli dokonca skontrolovať, aby mu dokázali nedostatky, ale aj

Na „svoj“ ostrov však nevedel zabudnúť a využil všetky kontakty, aby sa tam ešte dostal.

Na druhú výpravu na Madagaskar odišiel Móric Beňovský v októbri 1784. Priplával tam v polovici júla 1785 a pokračoval vo svojich predchádzajúcich aktivitách. Francúzi tým však neboli nadšení, lebo im narušal kolonizačné plány, preto poslali proti nemu trestnú výpravu. Proti značnej presile nemal šancu a ako 40-ročný 23. mája 1786 v boji zomrel. Jeho manželka s dvoma dcérami, ktorú pred výpravou na Madagaskar nechal v Amerike, sa vrátila na Slovensko do Viesky pri Beckove, kde zomrela ako sedemdesiatdeväťročná.

Móric Beňovský si už cestou do vyhnanstva na Kamčatku začal písať denník a písal si ho až do smrti. Štyri roky po jeho smrti vyšlo v Londýne v angličtine prvé vydanie dvoch zväzkov denníkov pod názvom Pamäti a cesty, o rok neskôr vyšli denníky znova v anglickom, nemeckom, francúzskom a švédskom jazyku. Údaje v Pamätiach však nie

sú vierohodné. Beňovský v nich, napríklad, sfalšoval dátum narodenia a nepravdivé sú aj iné fakty a udalosti, len aby boli denníky dramatickejšie. Na Slovensku vyšiel výber Pamätí roku 1808 ešte v bibličtine, kompletný preklad sa objavil až roku 2006. Pritom kniha inšpirovala mnohých básnikov, prozaikov, dramatikov i hudobných skladateľov. U nás je najznámejší román Joža Nižnánskeho *Dobrodružstvá Mórica Beňovského* a televízny seriál *Vivat, Beňovský!*

Jozef LEIKERT

Móric Beňovský

Ilustr. foto: wikipedia

Madagaskare. Pokiaľ sa pripravoval na cestu, prišla za ním do Paríža manželka, ale bez syna, ktorý krátko predtým zomrel.

Po dlhej ceste dorazil Móric Beňovský v polovici februára 1774 na ostrov Madagaskar. Nemal tam ľahké postavenie, lebo guvernéri a intendant ostrovov Ile-de-France a Ile-de-Bourbon mu sťažovali prácu. Francúzom sa nepáčilo ani to, že sa zblížil s domácimi kmeňmi a usiloval sa im pomáhať – zjednocoval obyvateľov, vysušoval močiare, staval cesty. Domáci

jeho „túžbu po moci a neskrtnú panovačnosť“. Preto sa koncom roka Móric Beňovský rozhodol odcestovať do Francúzska, aby sa nielen očistil, ale aj získal pomoc a podporu nových návrhov na kolonizáciu Madagaskaru. To sa mu však nepodarilo, aj keď ho roku 1778 povýšili do hodnosti generála. Keď mu Mária Terézia udelila milosť a priznala titul grófa, prišiel do Viesky pri Beckove, kde si kúpil pongráčovský kaštieľ s pozemkami a prihlásil sa do rakúskej armády bojujúcej proti Prusom.

Opäť naši municiu

V katastri obce Chocholná – Veľčice v okrese Trenčín našli 7. apríla v lesnom poraste neznámu municiu. Zneškodnil ju pyrotechnik. Išlo o delostreleckú mínu pochádzajúcu z výzbroje prvej Československej republiky z obdobia medzi svetovými vojnami. „Policajný pyrotechnik pri dodržaní bezpečnostných opatrení mínu na mieste nálezu zničil, pričom nedošlo k zraneniu osôb ani ku škode na majetku,“ informoval zástupca trenčianskej krajskej policajnej hovorkyne Pavol Kudlička.

* * *

Na policajnú linku 158 koncom marca niekto ozná-

mil nález míny v bývalom vojenskom priestore Javorina v obci Ľubica, okres Kežmarok. Hovorca Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove Daniel Džobanik informoval, že na miesto bol vyslaný pyrotechnik a policajná hliadka, ktorá zabezpečila miesto nálezu do jeho príchodu. „Pyrotechnik po príchode na miesto zistil, že nejde o mínu, ale o kryt časti nápravy z nákladného auta, avšak hneď vedľa našiel a zaisťil 100 kusov nábojov do pušky kalibru 7,92 z obdobia druhej svetovej vojny,“ vysvetlil. K zraneniu ani ohrozeniu osôb pri náleze nedošlo.

luc TASR

Kiež by už boli iba v múzeách

Bolo to dávno. Pracovala som vtedy v Piešťanskom múzeu robotníckeho hnutia a Slovenského národného povstania. Raz popoludní prišiel do múzea tichý, slušný chlapec z 5. triedy zo IV. základnej školy na Holubyho ulici. Pozdravil, ako sa patrí, vytiahol z vrečka dva náboje, trochu zvláštne, ako z guľometu, a vraví:

– Teta, našiel som u babičky v záhrade tieto náboje. Mohli by ste dajakto zistiť, či sú ešte nebezpečné?

Vzala som náboje, pozrela, poťažkala. Boli zatvorené, neporušené a celkom zachovalé. Až sa človek musí počudovať, koľko rokov od skončenia vojny leží tá vec v zemi a neublíži jej ani hlina, ani dážď a mráz. Aká to musí byť kvalita materiálu! A ako by sa taký materiál dal

využiť na veci pre človeka užitočné. O tom všetkom som si ale s chlapcom pohovorila trochu neskôr.

– Nuž... ja nie som odborník, vravím, – ale myslím, že sú ešte stále nebezpečné.

– Ja si tiež myslím, povedal chlapec, – lebo ich starší žiaci, ôsmaci, chceli odo mňa kúpiť, alebo za niečo iné vymeniť. To som teda strýpla, aj keď som to nedala na seba spoznať. Spomenula som si, koľko som už počula i čítala strašných správ o tom, ako neopatrným zaobchádzaním spôsobili také náboje deťom ťažké zranenie. Veď výbuch môže oslepiť, odtrhnúť prsty, či celú ruku, zmrzačiť, alebo i zabiť.

– Prečo si prišiel s tými nábojmi k nám do múzea?, spýtala som sa

chlapca a zároveň som ho za to veľmi pochválila. Vraj im triedna učiteľka a vtedy tiež pionierska vedúca, už neraz vysvetlili a upozornili ich na to, koľko zlého môže taký náboj spôsobiť.

Náboje som odovzdala nášmu technickému pracovníkovi múzea. Ten zariadil, čo bolo potrebné. O pár dní sme sa dozvedeli, že náboje pochádzali s guľometu nemeckého vojenského lietadla. Špecialisti odborným spôsobom náboje zneškodnili, aby mohli byť použité na muzeálne účely.

Z nášho múzea sme napísali na riaditeľstvo IV. ZŠ a požiadali verejne pochváliť žiaka z 5. triedy Lacka Bobošku za to, že pri nájdení nábojov postupoval správnym spôsobom.

Anna PLECITÁ

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** Margita Šurdová 91 rokov.
- **Bratislava 7:** Oľga Teluchová 92, Rudolf Cicko 91, Juraj Kraľovec 90, Juraj Nemeč 89 a Štefan Plagan 86 rokov.
- **Bratislava 9:** Martin Smetana 93 rokov.
- **Bratislava 24:** dr. František Mózsí, CSc. 88 a Ing. Karol Kuna 84 rokov.
- **Bratislava 39:** prof. PhDr. Ing. Jaroslav Čelko, DrSc. 89 a Viera Mitterpachová 84 rokov.
- **Bratislava 46:** Anna Čabradská 99 a Jozef Mikloško 85 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Alžbeta Poláková 89 rokov.
- **Bojnice:** Jana Ivanková 65 rokov.
- **Badín:** Valéria Kloknerová 65 rokov.
- **Belá – Dulice:** Ján Kapusta 86 a Emília Šalátová 81 rokov.
- **Brezno 1:** Jozef Felcian 89, Anna Leitnerová 87, Melánia Krčová a Jozef Engler 84, Ondrej Ištván 83 a Margita Bukovinová 82 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Ing. František Ježík 80 a Viera Dolná 50 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP/A:** Štefan Bartoš 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Anna Hudecová 90 rokov.
- **Banská Štiavnica:** Martin Lukáč 90, PhMr. Marta Marošová 70, RNDr. Pavel Bačík a Ing. Ivan Gregaň 50 rokov.
- **Bežovce:** Juraj Sofilkanič – II-

- kiv 88 a Mária Sabo – Balogová 65 rokov.
- **Budkovce:** Michal Merenič 55 rokov.
- **Bracovce:** Ján Tatár 86 rokov.
- **Bardejov 1:** Mária Huková 90 rokov.
- **Bardejov 2:** František Holeva 91 rokov.
- **Bardejov 3:** Mária Stašková 88, Juraj Balaščák 87, Alžbeta Dorulová 80 a Eva Matviaková 60 rokov.
- **Cigeľka:** Mária Richvalská 83 rokov.
- **Čierny Potok:** Ondrej Hriň 75, Ján Becher 65, Tibor Kosec 50 a Zsolt Herčko 30 rokov.
- **Čadca:** Františka Pajerová 82 rokov.
- **Čaňa:** Bartolomej Varga 75 a Jozef Škovran 70 rokov.
- **Čierne n/Topľou:** Pavol Kotula 60 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Anna Kalinová 75 rokov.
- **Dolná Krupá:** Anna Mihalovičová 65 rokov.
- **Dunajská Streda:** Mgr. Júlia Kissová 65 rokov.
- **Dobšiná:** Žofia Valková 89, Štefan Polubňák 88, Júlia Klementíková 87, Emília Rozložníková 80 a Pavol Šoltés 70 rokov.
- **Giraltovce:** Alžbeta Sabolčíková 87 rokov.
- **Harmanec:** Pavlína Daubnerová 85 rokov.
- **Hniezdne:** Milan Dudek 55 rokov.

- **Hrachovo:** Jozef Smutniak 65 rokov.
- **Hanušovce:** Ján Sabol 90 rokov.
- **Hnúšťa:** Pavlína Kvaková a Štefan Polčáni 90 rokov.
- **Hažlín:** Juraj Surgent 86 rokov.
- **Hrabské:** Mária Draganová 81 rokov.
- **Hatalov:** Michal Adamčík 89 rokov.
- **Humenné 1:** Mária Šlachťová 82 rokov.
- **Humenné 2:** Anna Foffová 90, Mária Ondíková 85 a Anna Bezeťová 65 rokov.
- **Jovsa:** Mária Krišková 89 a Pavol Ihnat 75 rokov.
- **Jasenov:** Bernadýna Turcovská 81 rokov.
- **Kojšov:** Mária Lešková 91 rokov.
- **Lipany:** Mária Tomková 88 rokov.
- **Lehota p/Vtáčnikom:** Katarína Vidová 86 rokov.
- **Levoča:** Stanislav Chovanec 94 a Dušan Šurc 60 rokov.
- **Liptovská Porúbka:** Elena Capková 80 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Ján Iľanovský 90 a Elena Galanová 81 rokov.
- **Lomné:** Ján Kleban 80 rokov.
- **Livov:** Mária Trojanovičová 87 a Júlia Molčanová 83 rokov.
- **Malcov:** Mária Kramarová 89 rokov.
- **Marhaň:** Anna Vozniaková 88 rokov.
- **Mikulášová:** Peter Olenčín 70 rokov.
- **Myjava:** Ján Durec 85, Emília Bielčíková 84 a Anna Dudíková 82 rokov.
- **Medzibrod:** Katarína Ivaničová 70 rokov.
- **Malá Domaša:** Vojtech Gálik 70 rokov.
- **Michalovce 1:** Ján Pozník 86 rokov.
- **Nemce:** Ing. Stanislav Mojžita 60 rokov.
- **Nitra – Horné mesto:** Karol Fraňo 95, Teodor Mochnáč 88 a Ján Černek 82 rokov.
- **Nové Mesto n/Váhom:** Zdenko Lacko 75 rokov.
- **Pezinok:** Eva Wengová 75 rokov.
- **Považská Bystrica:** Justín

Ilustr. foto: TASR – F. Iván

- Frátrík 97, Agáta Kolkusová 89 a Emília Žišková 83 rokov.
- **Podhradie:** Ján Balšianka 88 a Ivan Bella 75 rokov.
- **Pohorelá:** RSDr. Matej Kalmán 81 a Mária Mecková 55 rokov.
- **Petrovce:** Mária Čurliková 65 rokov.
- **Prešov:** Ing. Ján Svirloch 65 rokov.
- **Palín:** Valentín Vasiľnak 50 rokov.
- **Pavlovce n/Uhom:** Mária Lancošová 82 rokov.
- **Porúbka:** Alžbeta Andrusová 92 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Irena Sekerková 87 a Jozef Stančok 85 rokov.
- **Raslavice:** Andrej Manik 75 rokov.
- **Senica:** Helena Hilková 82, Viera Kanošová a Vilma Fodorová 70 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Anna Černáková 70 rokov.
- **Skýcov:** Štefánia Matejová a Bartolomej Matejov 84, Rozália Beličíňová a Ľudmila Černáková 83 rokov.
- **Slovenská Ľupča:** Emília Briesová 87, Anna Bobáková 86 a Slavomír Palúch 75 rokov.
- **Stará Kremnička:** Helena Balážová 91, František Sekereš 89, Mária Hudecová 81, Jozefína Ivaničová 75, Helena Ivaničová 55 a Jana Sekerešová 50 rokov.
- **Strážske:** Mária Lenártová 82 rokov.
- **Stropkov:** Michal Demčo 86 rokov.
- **Tlmače:** Zuzana Rosinová 82 rokov.
- **Trnava 2:** Mária Remišová 89,

- Irena Šišková 88 a Rudolf Baláž 84 rokov.
- **Trenčín 1:** Karol Steklý 91, Anna Golská 88, Margita Beňová 86, Mária Vražďová 81 a Jozef Košík 65 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** Želislav Obrcian 86, Gabriela Grosová 84 a Benedik Laško 83 rokov.
- **Topoľčany 1:** Jolana Kubová 83 a Monika Palušová 80 rokov.
- **Tokajík:** Peter Stropkovský 83 rokov.
- **Valaská:** Mária Jakalová a Milena Kúdelová 70 rokov.
- **Vranov n/Topľou 1:** Anna Škovierová 90 a Mária Hajniková 80 rokov.
- **Vlachy:** Milan Molek 86 a Ivan Hazucha 70 rokov.
- **Vyšné Nemecké:** Mária Pallaiová 82 rokov.
- **Vojčice:** Iveta Rusnáková 35 rokov.
- **Zbudza:** Matilda Ferková 83 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Margita Haverlová 94 rokov.
- **Zvolen – Centrum 2:** Irena Hulinová 86, Katarína Kameniská a Dušan Valent 60 rokov.
- **Zemianske Kostol'any:** Jozef Hulíni 89 a Margita Peklanská 85 rokov.
- **Závažná Poruba:** Matej Hladký 93 rokov.
- **Zámutov:** Jozef Kuľbak 70 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Mária Hrušová 89, František Vívoda 88, Oľga Vívodová a Milan Smutka 82, Elena Šatarová 80, Mgr. Ľubomír Jančo 65 a Mária Waldauhaserová 60 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Navždy sme sa rozlúčili

- **Banská Bystrica – Fončorda** s 91-ročným Mgr. Imrichom Gibalom.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP** so 68-ročnou Elenou Čiernou.
- **Belá – Dulice** s 86-ročnou Annou Kollárikovou.
- **Čadca** s Veronikou Ovčikovou a Antonom Slobodom.
- **Dobšiná** s 87-ročnou Máriou Matejzlovou a 82-ročnou Annou Horníkovou.
- **Pohorelá** s 88-ročnou Annou Puťošovou a 81-ročnou Annou Kybákovou.

- **Rimavská Sobota 1** s 89-ročnými Máriou Porubancovou, Zuzanou Trnavskou a Ľudevítom Sucháčom.
- **Stará Kremnička** so 73-ročnou Emíliou Holinovou.
- **Topoľčany 1** so 79-ročnou Štefániou Brunajovou.
- **Vagrince** so 66-ročným Zdenom Čmaradom.
- **Zvolen – Centrum 2** s 91-ročnou Sabínou Krajčovou.

Česť ich nehyňujej pamiatke!

Navždy odišiel

Jedenásteho marca zomrel vo veku nedožitých 90 rokov dlhoročný odbojár, vojak a partizán JURAJ MAK. Ako lesník bol celý život oddaný prírode a pôsobil na viacerých miestach, až nakoniec zostal v Jelšave.

Narodil sa 22. októbra 1922 v Helpe. Počas 2. svetovej vojny narukoval do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Zariadený bol do 3. roty 1. úderného práporu 1. brigády v ZSSR, kde bol v boji ranený. Po vypuknutí SNP neváha a opäť pomáha v boji proti fašistickým okupantom. Pôsobí ako spojka partizánskeho oddielu Vysoké Tatry pod velením Vasila Achmadulina.

V SZPB bol členom od roku 1966. Pracoval vo výbore organizácie a neskôr ako predseda základnej organizácie v Jelšave. Protifašistickému odboju sa venoval naplno s cieľom viesť mladú generáciu v mierovom duchu, vysvetľoval a poukazoval na krutosti a nezmyselnosť vojny. Za všetku jeho činnosť, či už vo vojne, alebo po nej, bol ocenený mnohými vyznamenaniami.

Úprimne mu ďakujeme za všetko, čo urobil pre organizáciu SZPB, pre ľudí a spoločnosť.

Česť jeho pamiatke!

KAROL SZABO
predseda ZO SZPB v Jelšave

Vinš jubilantovi

Významného životného jubilea, 70 rokov, sa nedávno dožil Ján Dobák z Prešova. Bývalý učiteľ dejepisu sa v tomto meste narodil 20. februára 1942. Je dlhoročným členom a funkcionárom SZPB. V súčasnosti je tajomníkom a hospodárom Základnej organizácie č. 5 SZPB v Prešove, členom pléna a predsedom Historicko-dokumentačnej komisie

pri Oblastnom výbore SZPB v Prešove. Napriek svojmu veku je stále vitálny a plný elánu. Osobnou zanietenosťou a angažovanosťou v prospech SZPB je príkladom a vzorom pre všetkých ostatných členov našej organizácie, v mene ktorých mu pri jeho jubileu želim veľa zdravia, šťastia a životného elánu aj v ďalších rokoch života.

ŠTEFAN ŠIMOČKO

Nitru oslobodili 30. marca

Mesto Nitra a SZPB – oblasťný výbor v Nitre, pozvali občanov mesta na slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 67. výročia oslobodenia mesta Nitra, ktoré sa uskutočnilo 30. marca. Pamätník osloboditeľov bol miestom stretnutia funkcionárov mesta a kraja, poslancov, občanov, OS SR, Policajného zboru, Mestskej polície, mládeže, politických strán a občianskych združení mesta. Moderátorkou už tradične bola pani Oľga Csákyová. Príhovor k historickému výročiu mal primátor mesta Nitry Jozef Dvonč. Pripomenul boje Červenej armády pri postupe k mestu a likvidáciu ohnisk odporu nemeckej armády.

Boli to útvary a jednotky 228. streleckej divízie, veliteľ garďový generálmajor Jesin. Kon-

krétno 799. a 795. strelecký pluk ,669. delostrelecký pluk a 383. ženijný prápor, ktorý zabezpečoval násilný prechod cez rieku Nitru.

Tridsiateho marca 1945 k 17.00 hod. bolo na veliteľstvo 2. ukrajinského frontu odoslané hlásenie, že mesto Nitra je oslobodené.

Položením vencov a kytíc vďaka k Pamätníku osloboditeľov občania mesta vyjadrili úctu tým, ktorí v týchto bojoch položili svoje životy.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí svojou prítomnosťou vyjadrili pozitívne postoje voči tomuto pre mesto Nitra, historickému výročiu.

Spevácky zbor Nitria svojim vystúpením potešil prítomných. Opäť sa okrem iných stretli

Oslavy oslobodenia Nitry.

Foto: F. Chuda

priatel'ia, členovia občianskych združení, ako je Zväz vojakov SR, klub Nitra-Zobor, Jednota dôchodcov Slovenska – MO

1 Nitra a SZPB v Nitre, aby sa okrem piety prejavenej k padlým hrdinom porozprávali aj o živote dnešných dní.

Dôstojnú profesionálnu reprezentáciu uskutočnili príslušníci OS SR z VÚ 4405 v Nitre .

F. CHUDA, ZVSR, klub Nitra-Zobor

V Kamienke odhalili pamätnú tabuľu.

Foto: ba, jv

Odhalenie pamätnej tabule

Pri príležitosti 67. výročia oslobodenia obce Kamienka v okrese Stará Ľubovňa bola ešte vo februári odhalená pamätná tabuľa ruského partizána Rone Nikolaja, ktorý zahynul pri oslobodzovaní našej obce počas druhej svetovej vojny.

Tento deň bol výnimočný a vzácnejší i tým, že našu obec navštívili vzácní hostia. Medzi nimi nechýbala ani generálna konzulka Ukrajiny v SR Oľga Benč, zástupca ministra obrany Ruskej federácie v SR Andrej Jevgenovič Guka, predstavitelia štátnej správy a miestnej samosprávy, predseda oblastnej organizácie SZPB v Staré Ľubovni Václav Homišan a ďalší členovia SZPB.

„Rone Nikolaj sa narodil 2. februára 1920 a ako 24-ročný počas druhej svetovej vojny padol pri oslobodzovaní našej obce. O jeho hrob bolo vždy vzorne posta-

rané zo strany našich občanov. Najviac sa o to pričínila rodina Lazarčíkova a rodina Augustinova,“ povedal starosta obce Juraj Jedinák.

Členovia základnej organizácie SZPB v Kamienke požiadali prostredníctvom pána Michala Biganiča, primátora Starej Ľubovne o finančnú podporu na zrekonštruovanie pamätníka ruského konzula Genadija Askaldoviča, ktorý 23. septembra 2011 v sprievode svojej manželky navštívil našu obec a prisľúbil finančnú pomoc a podporu. Tento prisľub dodržal, čím bola splnená vďaka občanov tomuto hrdinskému partizánovi.

V závere starosta obce poďakoval všetkým, ktorí pomohli zabezpečiť a zrealizovať toto slávnostné odhalenie pamätnej dosky ruského vojaka Rone Nikolaja.

Bohumila AUGUSTINOVÁ, Juraj VANČIK
ZO SZPB Kamienka

Veľkonočná vychádzka

Počas Veľkonočných sviatkov sme sa vybrali na turistickú vychádzku k pamätníku padlých rumunských vojakov na vrch Lúčky, hranica chotárov Brezno – Valaská. Pamätník sa nachádza približne tri kilometre od Brezna – neďaleko bývalých bunkrov (kóta Hnusnô 750 m.n.v.), z ktorých nemeckí vojaci šesť týždňov, od 31. januára do 6. marca 1945 teda od oslobodenia mesta Brezno až po deň oslobodenia obce Valas-

ká, ostreľovali ťažkými zbraňami mesto Brezno. Podľa kroniky mesta Brezno pri oslobodzovaní mesta padlo 302 rumunských vojakov a 52 vojakov Červenej armády. Veľa ich padlo práve pri dobývaní kóty Hnusnô 750 m.n.v. Pomník rumunským vojakom zrenovovala v roku 2010 obec Valaská. Ako funkcionár Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov chcem poďakovať obci Valaská a ZO SZB vo Valaskej

za tento pekný čin a objektívnosť konania.

Syn rumunského generála, ktorý velil rumunskej armáde pri oslobodzovaní nášho mesta, sa začiatkom roka 2010 obrátil listom na primátora Brezna, aby sa mesto venovalo a spomínalo aj na obeť, ktoré pri oslobodzovaní mesta priniesli rumunskí vojaci. Primátor mesta Jaroslav Demian túto skutočnosť operatívne poriešil pri súčasnej rekonštrukcii námestia tak, že do mramorového podstavca pod kamenným srdcom – z pravej strany vedľa sochy M. R. Štefánika – je po prvýkrát vytepané poďakovanie za obeť osloboditeľov – nielen v ruštine, ale aj v rumunštine.

Pamätné miesto, kde sa nachádza zrenovovaný pamätník rumunských vojakov na vrchu Lúčok, má veľkú prednosť aj v tom, že sú tu nádherné pohľady na hrebeň Nízkyh Tatier – od Jassenských hôľ až po Kráľovú hoľu – a výhľady na Brezno a Čierny Balog sú ako na dlani.

Milan KOVÁČIK

Pietny akt v Šali

Pietnym aktom kladenia vencov pri Pomníku oslobodenia si 2. apríla v Šali pripomenuli 67. výročie oslobodenia svojho mesta. Oficiálnym dátumom, kedy sa vojna v tomto meste skončila, je 31. marec. Ten je zároveň aj dňom, kedy sa Šaľa a jej okolie stali opäť súčasťou Slovenska a Československej republiky po tom, ako bolo Viedenskou arbitrážou toto územie pridele-

né horthyovskému Maďarsku.

Ako pri kladení vencov zdôraznil šalienský primátor Martin Alföldi, oslobodzovanie mesta nebolo vôbec ľahké. „Boli tu urputné boje, boli zlikvidované oba mosty cez rieku Váh a zničené viaceré domy. Malo by to byť, a dúfam, že to aj bude, mementom pre ďalšie generácie. Myslím si, že by mali spomínať na toto obdobie, pretože bolo rozhodujúcim, nielen pre Šaľu, ale aj pre náš štát a vlastne celú Európu,“ uviedol Alföldi.

luc TASR

Pamätník rumunským vojakom na Lúčkach – 750 m.n.v., na hranici chotárov Brezno – Valaská.

Foto: MK

OZNAM

MIRAFILM a Múzeum Slovenského národného povstania nakrúcajú dokumentárny film venovaný povstaleckým vojakom a partizánom, ktorí boli po potlačení Povstania deportovaní do zajateckých a koncentračných táborov v Nemecku.

Hľadáme povstalcov, ktorí stáli 30. októbra 1944 na námestí v Banskej Bystrici a počúvali prejav prezidenta Tisa a potom boli odvezení do koncentračného tábora Stutthof v Poľsku. A tiež tých, ktorých začiatkom roku 1945 Nemci odviekli do koncentračného tábora Strasshof pri Viedni.

Prosím zavolať na telefónne číslo 0903 652 580 alebo pošlite email na adresu: dusan.hudec@hotmail.com alebo napíšte na adresu: MIRAFILM, Pri Suchom mlyne 72, 811 04, Bratislava.

Vrátil sa do Bratislavy

Adolf Frankl sa vrátil do rodnej Bratislavy výstavou i pamätnou tabuľou. „Svojím dielom zanechávam memento všetkým národom sveta. Nikto, bez rozdielu vierovyznania, rasy či politického presvedčenia, nesmie už nikdy zažiť také ani podobné ukrutnosti!“

Tento text je na pamätnej tabuli, ktorú 29. marca slávnostne odhalili pri vchode do budovy na Ventúrskej ulici číslo 16 v Bratislave. Tabuľa prezrádza, že z tohto domu výtvarníka A. Frankla s rodinou a ďalšími Slováckmi 29. septembra 1944 odviekli členovia Hlinkovej gardy a nemeckého gestapa do koncentračného tábora v Seredi a neskôr do tábora smrti v poľskom Osvienčime. Adolf Frankl žil a tvoril v Bratislave v medzi-vojnovom období, jeho život však kruto poznačil holokaust.

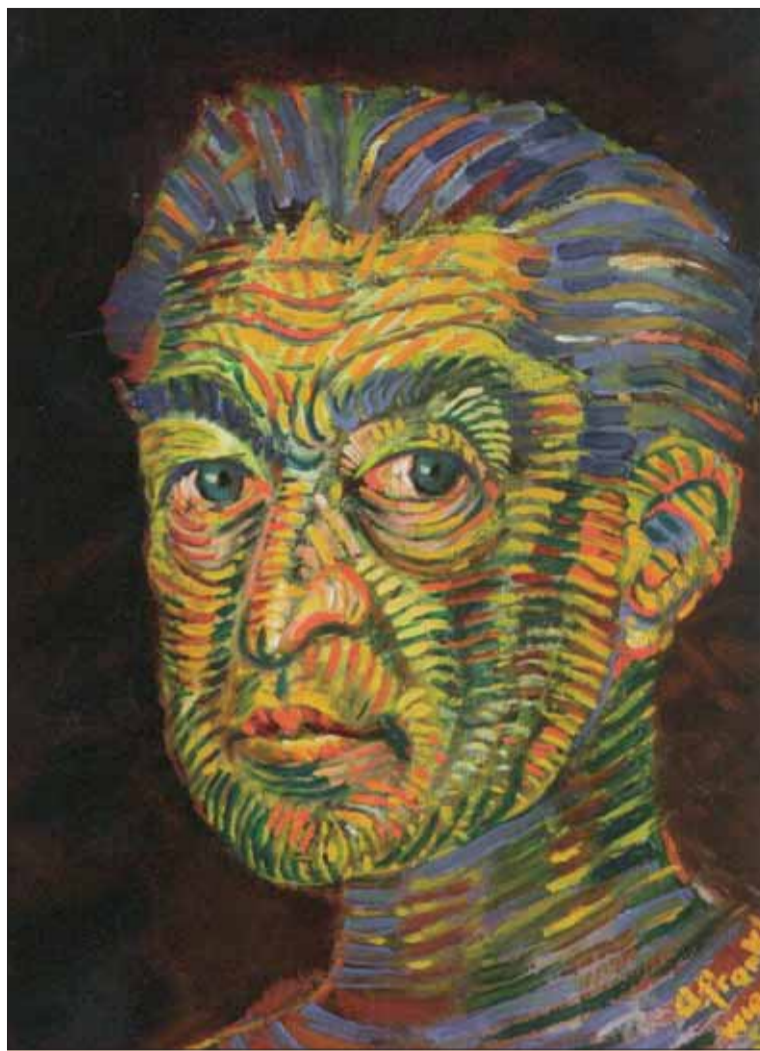
Úvodné motto z pamätnej tabule sprevádza aj dlhodobý výstavný maliarsky projekt s názvom *Vízie z inferna* – umením proti zabúdaniu. Jeho najväčšia časť vznikla po druhej svetovej vojne. Bola ovplyvnená maliarovými osobnými zážitkami z obdobia holokaustu – utrpením a hrôzami násilia. Výstava *Vízie* už 15 rokov putuje po rôznych európskych mestách pod záštitou vysokého komisára OSN pre ľudské práva. Teraz je v rámci Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami v Starej radnici Múzea mesta Bratislavy do 29. apríla. Zážitky umelca potvrdzujú

názvy obrazov – Naše zatknutie v Bratislave, Blížiaci sa osud, Začiatok deportácie v Bratislave, Krvácajúca cesta, Chaos spomienok, Nárek za mŕtveho, Nástup žien, Vízie z Inferna, Prenasledovatelia, V ostnatom drôte, Pochod smrti, Návrat domov, Spomienky na bratislavských rabínov, Birkenau, Múr nárekov či Dom U dobrehého pastiera na Židovskej ulici.

„Otec doma nechcel rozprávať deťom o holokauste, on to vedel kresliť a maľovať.“ Vytvoril vyše 2000 obrazov,“ pripomenul 77-ročný syn Thomas Frankl. „Teraz sa v Bratislave cítim ako znovuzrodený,“ dodal Thomas, ktorý na otcovu pamiatku stále nosí jeho čierny klobúk. Vraj v sedemdesiatych rokoch minulého storočia z rakúskej strany Dunaja často pozerali na rodné mesto. Thomas, vtedy obchodník v Nemecku, tam otca sprevádzal, pretože ho to stále ťahalo z viedenského exilu do blízkosti Prešporoku. O otcových obrazoch Thomas hovorí, že sú výnimočným svedectvom človeka, ktorý prežil zločiny nacizmu a sú pamätníkom proti zabudnutiu. Taký je aj dokumentárny film Slovenskej televízie *Vízie z Inferna*,

ktorý získal niekoľko medzinárodných ocenení.

Adolf Frankl sa narodil 12. februára 1903 v Bratislave. Maľovaniu sa venoval od detstva. V rokoch 1909–1921 navštevoval v rodnom meste ľudovú školu, reálku a gymnázium. Ešte pred vojnou absolvoval štúdium umenia a maľby na Škole umeleckých remesiel u profesorov Gustáva Mallého, Františka Reichentála, Ľudovíta Fullu a Josefa Vydru. Popri tom bol karikaturistom a kresličom reklamných plagátov. Pracoval v otcovom obchode na zariaďovanie interiérov (1921–1941). Oženil sa a založil si vlastnú firmu (1937) s čalúnickými potrebami. Jeho majetok bol arizovaný (1941). V období slovenského štátu (1939–1945) sa na Slovensku šírilo prenasledovanie Židov a bol odvečený do koncentračného tábora v Osvienčime (Auschwitz-Birkenau) v Poľsku, odkiaľ sa mu pri presune podarilo schovať medzi väzňov chorých na týfus. Po oslobodení tábora sa v apríli 1945 vrátil do Bratislavy a obnovil obchod s interiérovými doplnkami, najmä textilnými dekoráciami. Vtedy mal syn Thomas 11 a jeho sestra 9 rokov. Otec v obchode zamestnal človeka, ktorý jeho rodinu udal. V roku 1949 bol ich majetok druhý raz znárodný, tentoraz komunis-

Autoportrét A. Frankla

Foto: pe

tami, a rodina bez peňazí utiekla do Viedne. Adolf tam 18. augusta 1983 zomrel.

„Jeho osudom bolo to, že bol židovskej národnosti. Napriek tomu, že z rodného mesta musel dvakrát

nedobrovoľne odísť, na Bratislavu nezabudol. Je to jeho prvá výstava v našom meste,“ ocenil kladný vzťah Frankla k rodnému mestu riaditeľ Múzea mesta Bratislavy Peter Hyross. **Pavol ERDZIAK**

Viestovci odišli

V polovici februára prišla z Betlehemu (USA), smutná správa o smrti Ivana M. Viesta a Barbory K. Viest, že odišli vo veku 89 a 80 rokov na večnosť. Ivan M. Viest bol synom významného železničného odborníka Ivana G. Viesta a synovcom armádneho generála Rudolfa Viesta. Obidvaja sa výrazne zapísali do čs. protifašistického odboja a SNP.

Ivan M. Viest sa narodil 10. októbra 1922 v Bratislave. Tiež pôsobil v odboji a zúčastnil sa SNP. V roku 1946 na Vysokej škole technickej v Bratislave dokončil štúdium stavebného inžinierstva.

Od roku 1947 pokračoval v štúdiu v USA. Keď v ČSR vo februári 1948 došlo ku komunistickému prevratu, rozhodol sa už do vlasti nevrátiť. Tušil čo bude nasledovať. A naozaj bol odboj a SNP i pôsobenie demokratov a Viestovcov skresľované, zaznávané. Nový režim nepriznával prínos demokratov, povstaleckej armády a čs. zahraničného odboja na Západe. Ivan M. Viest študoval na Georgia Institute of Technology a na University of Illinois. Usadil sa v Betleheme v štáte Pensylvánia. Jeho pôsobenie bolo všestranné. Pracoval v rôznych inžinierskych

a manažérskych pozíciách v Bethlehem Steel Corporation, Národnej akadémii vied, na Fakulte teoretickej a aplikovanej mechaniky na univerzite v Illinois, tiež viedol výskum o mostoch na výskumnej

Odboj a SNP i pôsobenie demokratov a Viestovcov boli skresľované, zaznávané. Nový režim nepriznával prínos demokratov, povstaleckej armády a čs. zahraničného odboja na Západe.

cestě AASHO Read test, prispel k vývoju oceľových, betónových a pnutých stavebných konštrukcií. Naozaj výrazne prispel k stavebnému progresu v USA a iných krajinách sveta. Bol vo svojej profesii uznávaný a v roku 1978 sa stal členom Národnej inžinierskej akadémie v USA. Tiež uznaním

bolo čestné členstvo v Americkej spoločnosti stavebných inžinierov. Ivan M. Viest ako čs. vlastenec a odbojár nezabudol na krajinu a národ, vyvíjal snahu, aby sa do Československa opäť vrátila de-

mokracia. Pôsobil v Rade slobodného Československa. Potešil sa nežnej revolúcií, keďže sa mohol konečne po rokoch ocitnúť v slobodnej vlasti. Navštívil Bratislavu, Gemer, Pohronie, Banskú Bystricu, usiloval sa o pravdivý pohľad na SNP. V roku 2002 mu Technická univerzita v Košiciach, pri príleži-

tosti 50. výročia založenia, udelila titul Doctor Honoris Causa. Ivan M. Viest sa zaoberal aj problematikou historiografie. Spolu s L. E. Metzom pripravili publikáciu *The First 75 Years a History of The Engineering Foundation*, ktorá vyšla v New Yorku v roku 1991. Spolu so svojou sestrou Zorou pripravili a vydali publikáciu *Štyria synovia Gemera*. V posledných rokoch pracoval na preklade *Zápisov generála Rudolfa Viesta do angličtiny* v úsilí, aby nielen Slováci a Česi, ale aj iní vo svete spoznali životný príbeh tohto národovca a antifašistu. Rozlúčka s Ivanom M. Viestom a Barbarou K. Viest bola 16. februára 2012 na miestnom cintoríne v Betleheme. **Milan GAJDOŠ**

Počas návštevy Sliača 4. 10. 1964 s pracovníkmi mestského úradu, predstaviteľmi protifašistického odboja a pracovníka Slovenského filmu, Gmj. Asmolov a Beľajevová s kyticami. Foto archív: A. Štelmák

Spomienky ostávajú

Už vyše polstoročia žije Európa bez vojen. V tej poslednej zahynulo vyše 20 miliónov ľudí. Pri oslobodzovaní Slovenska prišlo o život veľa vojakov sovietskej i rumunskej armády, ale aj účastníkov odboja v SNP. Pripomínajú nám to Pamätníky: na Dukle, vo Svidníku, v Tokajíku, Kováčovej, Kremničke, Ostrom Grúni... či cintoríny sovietskych a rumunských vojakov vo Zvolene a na Slavíne v Bratislave.

Niektorým bojovníkom sa podarilo dočkať sa konca vojny (mnohým aj so zraneniami) a šťastne sa vrátiť domov. Takým bol aj Alexej Asmolov, hrdina SNP, ktorý je aj čestným občanom Sliača. A nie náhodou. Tu sa v jeseni 1944 ako plk.

Červenej armády prvýkrát ocitol na slovenskej pôde, keď bol spolu s 19-ročnou Natašou Beľajevovou, partizánkou - radistkou - vysadený na letisku Tri duby ako vojenský poradca.

Odvtedy mu Slovensko prirástlo k srdcu. Po vojne ho navštívil ešte trikrát. Najprv sám, neskôr aj so svojou manželkou, a naposledy, na pozvanie slovenských filmárov, aj s bývalou partizánkou Natašou Beľajevovou, onoho času už riaditeľkou strednej školy v Davydkove neďaleko Moskvy.

Natáčal sa vtedy totiž dokumentárny film *Stretnutie* z obdobia SNP v prostredí Donovalov, Banskej Bystrice a okolia, v ktorom hlavné

postavy stvárnil Asmolov a Beľajevová.

Asmolov pri každej návšteve Slovenska zavítal aj na Sliač, stretol sa s predstaviteľmi mesta a pri poslednej sa zastavil aj v ZŠ. Prezrel si aj Izbu revolučných tradícií, ktorá vznikla ako prvá na Slovensku, a besedoval s učiteľmi a žiakmi o ťažkých bojoch pri Telgarte, o hrdinstve mnohých našich ľudí v SNP, ktorí tam riskovali a poniektorí stratili svoje životy.

Gmj. Asmolov zostane v našich spomienkach ako odvážny človek a bojovník proti fašistickému Nemecku. Bude nám ho pripomínať aj názov ulice vo Zvolene pomenovanej po ňom (škoda, že po ňom doposiaľ nie je pomenovaná ulica aj na Sliači). **Andrej ŠTELMÁK, sliač**

Rezervácia

Necelých šesťdesiat kilometrov juhozápadne od hlavného mesta Azerbajdžanu Baku sa nachádza unikátne skalné

sa s pozoruhodnou históriou pod šírým nebom, s vyše štyrmi tisíckami skalných malieb, ornamentov a nápisov od sied-

expedície, v roku 1947, urobil významné objavy o živote ľudí pred našim letopočtom.

Vedci dodnes nie sú jednotní v názore o pôvode malieb na skalách. Niektorí vysvetľujú ich vznik tak, že je spojený so silnými náboženskými rituál-

ko cenných kresieb nazývané „rannou zorou umenia orientálnych národov“.

Zoznamoval som sa s kresbami, aby som si v myšlienkach ozrejmil životné osudy ľudí niekoľkých storočí, stvárnené prvými „umelcami“. Muži ako vládcovia, bojovníci a lovci zvere, ženy ako udržiavateľky ohňa a nositeľky života. Postojíme pri kresbách zvierat – koní, jeleňov, býkov, kôz, diviakov, opíc. Prekvapia maľby primitívnych plavidiel po mori, tance skupín, poľovačky i náboženské obrady. V jednotlivých jaskynných častiach sú zachované zvyšky starých ohnísk, ktoré sa po dlhom pôsobení slnka, vetra a morskej slanej vody, ale predovšetkým časťami zemetraseniami v tejto časti sveta, dostali z hlbokých jaskýň na povrch skalného masívu.

Stretnutie s Gobustanom je pre návštevníka nevšedné stretnutie s dávnymi storočiami. Každá maľba ukrýva v sebe vyznanie tvorcu, akoby sa usiloval zanechať odkaz ďalším generáciám. Táto časť územia Azerbajdžanu bola vyhlásená za chránenú oblasť s názvom Gobustanská historická a umelecká rezervácia.

Ing. Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Maľby dávných umelcov.

Foto: gs

mesto, kde sa možno stretnúť s dávnymi vekmi. Nazýva sa Gobustan. Prečo dostalo také pomenovanie nie je zaznamenané ani v archívoch. Návštevníci sem prichádzajú zoznámiť

meho do tretieho tisícročia pred Kristom.

Zásľuhu na objave skalných malieb má azerbajdžanský archeológ Ischak Džafarzade. Ako vedúci prvej vedeckej

mi, druhí sa snažia dokázať, že prvobytný človek potreboval vyjadriť svoje pocity a estetické cítenie síce primitívnym, ale pre súčasnosť vzácnym umením. Práve preto je toto nálezis-

Jabloň s kraslicami

Myslíte si, že veľkonočné vajčká sa nevešajú na stromy? Východonemecký dôchodca Volker Kraft je iného názoru už od roku 1965, kedy jabloň vo svojej záhrade v Saalfelde prvýkrát vyzdobil na Veľkú noc 18 kraslicami. Rok od roku tento počet narastal a vlni už na strome

na Veľkú noc viselo 9800 rozlične zdobených kraslíc od flitrov až po mušle. Tento rok dospel k počtu 10 000 kraslíc a povedal, že to je konečný počet. „Už sa to nebude zvyšovať, pretože ich nemám kde skladovať. Musel by som s kraslicami aj spať,“ povedal 76-ročný dôchodca.

Jeho jabloň s kraslicami sa stala turistickou atrakciou, každoročne si ju prídu pozrieť tisíce ľudí. Zdobíť na Veľkú noc zafarbenými vajčkami stromy je v Nemecku tradícia, zvyčajne však v oveľa menšom rozmere. Rodičia tiež zvyknú poschovávať veľkonočné vajčká (čokoládové) v záhrade, kde ich deti potom hľadajú.

luc TASR

HISTORICKÝ KALENDÁR

6. apríla

1941 – Bez vyhlásenia vojny začali nemecké lietadlá bombardovať Belehrad a súčasne na Juhosláviu zaútočili zo Štajerska, Maďarska a Bulharska aj pozemné jednotky. Po 12 dňoch Juhoslávia kapitulovala.

7. apríla

1943 – V Salzburgu sa začali (trvali do 10. 4.) rokovania medzi Adolfom Hitlerom a Benitom Mussolinim.

8. apríla

1941 – Obyvatelia britského mesta Coventry zažili zničujúci nálet 237 lietadiel nemeckej Luftwaffe. Veľká časť mesta bola zničená.

11. apríla

1945 – Americké vojenské jednotky oslobodili v Nemecku nacistický koncentračný tábor Buchenwald.

13. apríla

1943 – Príslušníci nemeckého Wehrmachtu objavili masové hroby poľských dôstojníkov, kňazov a intelektuálov pri ruskom meste Katyň, v ktorých sa našlo cca 14 000 tiel.

15. apríla

1945 – Britské vojenské jednotky oslobodili koncentračný tábor Bergen-Belsen.

16. apríla

1943 – Spojenci v noci zo 16. na 17. apríla bombardovali prvýkrát české závody Škoda v Plzni, pričom 242 lietadiel zhodilo 617 ton bômb.

1945 – Sovietska armáda začala (1. a 2. bieloruský a 1. ukrajinský front) konečnú ofenzívu na riekach Odre a Nise s cieľom dobyť Berlín (berlínska operácia).

17. apríla

1941 – Druhá svetová vojna: Britské jednotky sa vylodili v Iraku.

18. apríla

1942 – Ako odvetu za Pearl Harbor uskutočnilo 16 amerických bombardérov B-52 štartujúcich z lietadlovej lode Hornet prvý nálet na japonské Tokio.

19. apríla

1943 – Vypuklo povstanie vo varšavskom židovskom gete, ktoré Nemci krvavo potlačili.

Zdroj: TASR

pomoc: KOLYMA, ELU, UMA.	otázka na miesto	Adela, doma	čínske ženské meno	nie tak ale...	srbské mesto	antická minca	3. časť tajničky	spravíš, vykonáš	nikel	Česká národná rada	ekonom, po česky	ruská rieka (Sibír)
veliteľ part. brig. Za slobodu Slovanov (SNP)							mladý vól					
milénec Afrodity (krasavec)							malý Erik cudzí m. meno					
EČV Malaciek			české mesto česká poľná miera			Emanuel, doma aha		skratka rolety Yves, (famil.)				
minerál	podm. spojka stĺpy, po česky				prúty, mláďne odpor. spojka					kód štátu New York čuch (dialekt)		
nemecký štát (slov. skratka)				2. časť tajničky			D					
arabský člen			tlá, po česky element chôdze			riaditeľstvo školy kryha, po česky		cudzí ž. meno (Afrika) Elena, doma				
rokla, po česky					EČV Košíc osobné zámeno			povzdych Dietlova hrdinka			vylučovacia spojka	lepenka
predzvest záchvatu					ruská rieka (Sibír) masťná hlina			v, vo, po nemecky teba		vetná skratka naša stará mena		
1. časť tajničky												
oslovovala dôverne						ad acta				kórejská automobila		

Správne vylúštenie tajničky z č. 6 znie: **Zjazdom nech zuní echo odkazu SNP.** Knihu posielame Zuzane Koleničovej do Púchova.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

Vojaci hrajú v kasárňach hru „Hádaj, na čo myslím“. Jeden hovorí:

- Je to chlpaté?
- Nie!
- Tak potom je to pivo.

* * *

Rozprávajú sa dve babky:

- Vieš o tom, že dnes zrazilo auto nášho kominára?
- Druhá babka hovorí: – To je strašné, ako tí vodiči jazdia. Človek si nemôže byť istý ani na streche!

V televízii ukazujú ryby. Ozve sa manžel:

- Mala by si si zobrat príklad z rýb a mlčať.
- Aj ty by si si mal zobrat príklad z rýb a piť iba vodu!

* * *

Cigáň kradne drevo a chytí ho lesník:

- Cigáň, čo tu kradneš?
- Cigáň hovorí: – To je krmivo pre kravy.
- Odkedy kravy žerú drevo?
- Čo nezoberú, spálím.

Zdroj: internet

Ananás v karameli

Potrebuje: 500 g čerstvého ananásu, 2 vajcia, 1 PL Solamylu, 2 PL hladkej múky, 1 ČL citrónovej šťavy, 300 g cukru, olej, soľ.
Ako na to: Ananás pokrájame na plátky hrubé asi 1 cm a potom na kúsky. V mise pripravíme z rozšľahaných vajec, rozmočeného Solamylu, hladkej múky, soli a citrónovej šťavy hustejšie cestíčko. V takto pripravenom cestíčku obalujeme kúsky ananásu, ktoré potom vyprážame v rozohriatom oleji. V druhej panvici zohrievame trochu vody s cukrom. Keď začne karamelizovať, vložíme vyprážaný ananás a premiešame tak, aby sa kúsky dobre obalili karamelom.

Zdroj: internet